

Středoškolská odborná činnost 2008 / 2009

Obor č. 17:

Filosofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovědní obory

PROČ SE VÁLČÍ V KOLUMBII ANEB DĚDICTVÍ JORGE GAITÁNA

Autor: Tereza Eisnerová

Škola: Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická

Jeronýmova 27

460 07, Liberec 7

Třída: 4. A

Konzultant práce: Mgr. Jan Divišek

LIBEREC 2008, Liberecký kraj

Prohlašuji, že jsem tuto odbornou práci vypracovala samostatně a v seznamu informačních zdrojů jsem uvedla vše, co mi pro tento účel posloužilo.

Liberec, 2008

Tereza Eisnerová

PODĚKOVÁNÍ

Na úplný úvod mé práce bych chtěla poděkovat osobám, bez nichž by její uskutečnění nebylo možné nebo by bylo přinejmenším obtížné. V první řadě děkuji panu Mariu Forerovi za všestrannou pomoc a ochotu, s níž mi poskytl rozhovor. Dál můj dík patří slečně Mgr. Lianě Kazderové, panu prof. PhDr. Ivu Bartečkovi, CSc., paní PhDr. Simoně Binkové, panu A. Guerrerovi, Javieru Salazarovi, Johanně Sanchézové a dalším lidem, kteří se snažili průběh mé práce jakkoliv usnadnit. Jejich laskavosti si hluboce vážím.

ANOTACE

Práce se snaží vysvětlit, proč se dnes válčí v Kolumbii. Na začátku najdete stručný souhrn předkolumbovské historie, aby byl čtenář později schopen lépe porozumět mentalitě místních obyvatel a jejich současným problémům. Skrz historii se dostává až k současnosti, přičemž největší důraz je v práci kladen na dodnes nevysvětlenou vraždu potenciálního prezidenta J. E. Gaitána, následné období násilí, ve kterém je třeba hledat kořeny dnešních guerill a polovojenských jednotek. Guerilly se bouřily proti postupu vlády, která Gaitánovu vraždu nevysvětlila, čímž na sebe uvrhla světlo hlavního podezřelého. Proti guerillám bojují polovojenské jednotky s tichou podporou vlády. V sedmdesátých letech do konfliktu začíná zasahovat mafie. Vzniká tak společenský chaos, ztráta autorit a hodnot, nepokoje mezi civilním obyvatelstvem. Po přečtení této práce by se měl čtenář v problému orientovat.

Přiloženy jsou mimo obrazovou přílohu i dva rozhovory. Jeden s kolumbijským emigrantem žijícím v České republice a druhý s bývalým kolumbijským komunálním politikem.

Česká veřejnost není s problémem dostatečně obeznámena a ani se o něj dostatečně nezajímá, jelikož Kolumbie je příliš daleko. Ale smrt lidí, často nespravedlivá, by nás měla zajímat...

Este trabajo trata de explicar por qué se lucha en Colombia. Empieza con un resumen de principio de la historia colombiana para después poder comprender los problemas más fácilmente. Se escribe sobre la época precolombiana y se termina en la época contemporánea. Pero lo más importante del trabajo es el asesinato de Jorge Eliécer Gaitán y Bogotazo. ¿Quién mató a Gaitán?

La siguiente época se llama La Violencia y esto es una reacción al asesinato. Esto es el principio del problema colombiano, principio de guerrillas que se revelaban contra el gobierno y los paramilitares que han luchado contra guerrillas también. Para ser un poco más complicado llegó el narcotráfico a Colombia. Es difícil comprender a todo y por eso la autora ha elaborado este trabajo. Para no pensar que todos los colombianos son mafiosos y para conocer las causas de la lucha de hoy.

En el adjunto hay dos entrevistas. Una de un emigrante colombiano y la segunda de un ex - concejal en Colombia.

Hay que saber más sobre Colombia, es que en la lengua checa no hay casi nada que resuma el problema colombiano. Muy poca gente se entera de que allí exista más que mafia. No le interesa. Colombia está muy lejos. Pero la muerte de la gente, a menudo injusta, nos debería interesar.

OBSAH

1	ÚVOD	6
2	METODIKA PRÁCE	7
3	ABECEDNÍ SEZNAM ZKRATEK:	8
4	STRUČNÝ PŘEHLED DĚJIN KOLUMBIE	9
4.1	Kolumbovská éra	9
4.2	Osvobozené tendence	9
4.3	Válka za nezávislost	10
4.4	Atmosféra doby	10
4.5	Kořeny socialistického smýšlení	11
5	JORGE ELIÉCER GAITÁN	12
5.1	Gaitánův život	12
5.2	Tichá manifestace	16
5.3	El Bogotazo	17
5.4	Vzpomínky pamětníků	19
5.5	Vyšetřování	20
5.5.1	Kdo byl J. R. Sierra?	20
5.5.2	Role CIA?	21
6	VÝVOJ PO GAITÁNOVĚ VRAŽDĚ	22
6.1	La Violencia	23
6.2	Ekonomika	23
6.3	Agrární reforma	24
6.4	FARC	24
6.5	AUC	26
7	NARKOMAFIE	28
7.1	Co je to mafie?	28
7.2	Vývoj mafie v Kolumbii	28
7.3	Kartely	28
7.4	Jak to spolu souvisí?	29
8	SOUČASNOST	30
9	VÝSLEDKY PRÁCE	33
10	ZÁVĚR	34
11	SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	36
12	SEZNAM PŘÍLOH	40
13	PŘÍLOHY	41

1 ÚVOD

Co se týče informovanosti lidí o Latinské Americe, myslím si, že je velice nízká. V tomto období se předmětem ekonomického zájmu stala Čína a Asie, ale ještě v nedaleké minulosti toto místo náleželo právě Latinské Americe, až později se svět „obrátil směrem na východ“. Například Argentina byla svého času americkou mocností číslo dvě, což rozhodně není zanedbatelné postavení. Myslím si, že pokud někdo uvažuje o Latinské Americe obecně jako o ekonomicky nezajímavém regionu, je to chybný úsudek stejně tak jako názor, že celá Latinská Amerika je levicová.

Dle mého názoru není česká veřejnost o Kolumbii a její občanské válce dostatečně informována a nemá tedy dostatek podnětů k tomu, aby se tímto problémem zabývala. Bystřejší televizní fanoušci možná zaregistrovali, že Ošklivka Betty¹ pocházela z Bogoty, ale u méně vzdělaných lidí tímto znalost Kolumbie končí.

Když jsem četla zprávy ze světa, často jsem narazila na problematiku Kolumbie. Nedokázala jsem si odpovědět na spoustu otázek... Třeba v čem spočívá spolupráce Kolumbie a USA, zdalipak guerilly splývají s mafiemi a co vlastně požadují, proč unášejí lidi, kde se vzala koka, jestli levicová vlna zasáhla i Kolumbii a spoustu dalších věcí.

Úvodem by měl čtenář pro jednoduchou představu vědět, o co jde. Myslím, že k tomu, aby byly události lépe pochopitelné, je zapotřebí jít na počátek historie. Proto v mé práci můžete najít stručný přehled dějin Kolumbie. Země v Latinské Americe obvykle ovlivňuje jejich vztah k USA. Tato relace bývá často problémová, což můžeme nejlépe pozorovat na událostech z počátku 20. století, kdy Spojené státy prosazovaly svoje zájmy na úkor států méně vyspělých. Reakcí na toto chování bývají levicové nálady, které se nevyhnuly ani Kolumbii. Jejich hlavním myšlenkovým představitelem byl Jorge Eliécer Gaitán, kterého v roce 1948 zavraždili. Ale kdo?

Následovalo celonárodní povstání na protest proti jeho vraždě, jelikož hlavním podezřelým byla vláda. Začaly vznikat partyzánské oddíly, guerilly, jako je třeba FARC nebo ENL. Proti nim bojuje vláda a polovojskové oddíly (AUC), ale vztah mezi těmito subjekty je mnohem složitější, i díky tomu, že do problému mluvila mafie, hlavně za časů kartelů z Cali a Medellín.

Téměř na každé škole se, pokud jde o Kolumbii, spokojí s informací, že tam působí drogové kartely a situace v zemi je nestabilní. Tak si pak každý student spojí Kolumbii s drogami a o nic dalšího se nezajímá. Ve skutečnosti je přitom celý problém založen na něčem zcela jiném. A to je můj hlavní cíl. Chtěla bych nalézt skutečné příčiny konfliktu, abych byla schopna alespoň částečně odpovědět na otázku, proč se dnes válčí v Kolumbii, navrhnout nějaká opatření, která by mohla pomoci v řešení situace, a také vytvořit jakýsi materiál o tomto tématu v českém jazyce.

---

¹ Ústřední postava kolumbijské telenovely Ošklivka Betty (1999)

2 METODIKA PRÁCE

Teoretická část:

Pro teoretickou část své práce jsem zvolila tradiční postup. Vypůjčila jsem si ze Severočeské knihovny celkem tři publikace, bohužel jakákoliv další v Liberci dostupná literatura pro mne nebyla užitečná. Přesněji řečeno si myslím, že literatura k tomuto tématu je nedostatečná. Literaturu psanou v češtině o vraždě J. E. Gaitána nenajdete.

Skutečnost, že k tomuto tématu neexistuje česky psaná literatura, mi potvrdila paní PhDr. Simona Binková ze Střediska ibero – amerických studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy i pan prof. PhDr. Ivo Barteček CSc., specialista na zmíněné téma.

Nicméně jsem využila nabídky paní Binkové, která mi byla ochotna okopírovat několik stránek z ročenky Ibero – Americana Pragensia, psané ve španělštině.

Pracovnice v knihovně na Univerzitě Jorge Tadea Lozana v Bogotě, Johanna Sanchézová, mi našla vhodné materiály, které mi naskenovala a včetně informací o zdrojích elektronickou poštou zaslala.

Dalším zdrojem informací byl pro mě internet, bez něj by bylo napsání této práce prakticky nemožné. Použité webové stránky naleznete později v seznamu informačních zdrojů.

A konečně posledním zdrojem pro mne byl filmový dokument Polické vraždy – Jorge Gaitán, který mi zapůjčil pan Mario Forero, kolumbijský emigrant.

Praktická část:

Pro svou praktickou část jsem zvolila formu rozhovoru. Pomocí mp3 přehrávače jsem si natočila rozhovor s kolumbijským emigrantem Mariem Forerem a tento rozhovor jsem následně přepsala do textové podoby.

Abych nepracovala pouze s texty, snažila jsem se na internetu najít kontakty na nějaké osoby, které tomuto tématu rozumí. Proto jsem posílala emaily různým odborníkům na univerzitách nejen u nás, ale i v Kolumbii. Ne každý mi na můj dotaz odpověděl a ne každý byl schopen nalézt mnou požadované informace. Každopádně jeden člověk na mé dotazy odpověděl a tento emailový rozhovor jsem zařadila do své práce. Byl jím pan Javier Salazar, bývalý městský radní.

Pro mě je milou zkušeností, že tito lidé si cenili toho, že jsem si vybrala právě toto téma a většinou byli ochotni mi pomoci.

3 ABECEDNÍ SEZNAM ZKRATEK:

ACCU	<i>Autodefensas Campesinas de Córdoba y Urubá</i> ..	Venkovská sebeobrana Córdoby a Uruby
AUC	<i>Autodefensas Unidas de Colombia</i>	Spojené sebeobrané síly Kolumbie
CIA	<i>Central Intelligence Agency</i>	Ústřední zpravodajská služba
ELN	<i>Ejército de Liberación Nacional</i>	Armáda národního osvobození
FARC	<i>Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia</i> ..	Revoluční ozbrojené síly Kolumbie
INCORA	<i>Instituto colombiano de reforma agraria</i>	Kolumbijský institut zemědělské reformy
LOS PEPES	<i>Perseguidos por Pablo Escobar</i>	Pronásledování Pabla Escobarem
MAS	<i>Muerte a Secuestradores</i>	Smrt únoscům
PCC	<i>Partido Comunista Colombiano</i>	Kolumbijská komunistická strana
UNIR	<i>Unión Nacional Izquierdista Revolucionaria</i>	Národní levicová revoluční unie
UP	<i>Unión Patriótica</i>	Vlastenecká unie

4 STRUČNÝ PŘEHLED DĚJIN KOLUMBIE

4.1 Kolumbovská éra

Předkolumbovské indiánské kultury byly s příchodem conquistadorů (počátek 16. století)² utlačovány a vybudováním nových měst ve 30. letech 16. století byly téměř zničeny.³

V té době se na severu Jižní Ameriky zakládala města (mezi nimi i Santa Fé de Bogotá). Toto území bylo označováno jako Nové granadské království, ačkoliv stále spadalo pod místokrálovství Peru. To bylo podřízeno Španělsku, Nové granadské království tedy s ním. Roku 1717⁴ vzniklo samostatné místokrálovství Nová Granada, které se rozkládalo na severu Jižní Ameriky a zasahovalo až na sever Peru. Tehdy již existovala dvě španělská místokrálovství (Nové Španělsko, Peru) a později, roku 1776 vzniká místokrálovství La Plata.⁵

4.2 Osvobozené tendence

V 18. století se v Latinské Americe začaly šířit emancipační nálady. Rozpory, které k tomu vedly, můžeme rozdělit do 3 kategorií:

- a) ekonomické
- b) kulturní
- c) politické

Za ekonomický důvod můžeme považovat to, že Španělsko první světové průmyslové revoluci nestačilo. Naopak americké državy hospodářsky vzkvétaly. Ovšem Španělské království nemohlo připustit, aby ho kolonie ekonomicky „předehnal“. Proto z jejich strany přicházela určitá obchodní omezení, která místokrálovství silně znevýhodňovala.⁶

Kulturním důvodem je obyčejná touha po šíření svých vlastních tradic, zvyků a touha po nikým neřízeném systému. Španělské kolonie začaly svou válku za nezávislost později než Spojené státy i kvůli hledání své vlastní identity. Spojené státy nebyly na Británii tolik upjaté, zato v Latinské Americe se nemohli rozhodnout, zda jsou Američané nebo Španělé, protože sounáležitost se Španělskem byla velmi silná.

Hlavním impulsem pro vypuknutí války za nezávislost byly důvody politické. Ve Španělsku byl od roku 1788 na trůně nepříliš schopný panovník Karel IV., ve skutečnosti absolutisticky vládl ministr Manuel Godoy. Po rodinných sporech o moc je na trůn dosazen Napoleonem jeho bratr Josef Bonaparte. A ačkoliv po Latinské Americe zavládly sympatie s utlačovanými Španěly za dob francouzské okupace, dosazení Josefa pro ně byla poslední kapka. Aby jim poroučel „nějaký cizí Francouz“, to už si líbit nenechali.⁷

---

² Conquista de Colombia – Conquista del territorio, <http://www.todacolombia.com/conquista.html>

³ tamtéž

⁴ KLÍMA JAN: Přehled dějin Latinské Ameriky, 1. vydání, Hradec Králové – Gaudeamus, 1996, s. 35

⁵ tamtéž, s. 35

⁶ tamtéž, s. 49

⁷ KLÍMA JAN: Přehled dějin Latinské Ameriky, 1. vydání, Hradec Králové – Gaudeamus, 1996, s. 50-51

4.3 Válka za nezávislost

Tím, že místokrálovství Nová Granada bylo poměrně mladé a rozlehlé, nebylo nijak zvlášť soudržné. Dá se říci, že boje mezi sebou vedla i jednotlivá města.

Roku 1810 probíhala v Bogotě první povstání a roku 1811 vznikaly samostatné provincie (Cundinamarca, Cartagena...). Celá Nová Granada je však prostoupena občanskou válkou (největší boje za nezávislost na území budoucí Venezuely). Španělé si nic z toho nenechali líbit, posílili své jednotky a Simón Bolívar, bojující proti Španělsku, postupně ztrácí a roku 1814 byl zcela poražen a poslán do vyhnanství. V roce 1816 mají vše pod kontrolou opět Španělé.⁸

Bolívar si v exilu formoval svoje oddíly a získával na oblíbenosti u obyvatel např. zrušením otroctví. V druhém období války bylo vše mnohem organizovanější, takže se šance na úspěch zvýšila. Rozsáhlé osvobození území v okolí řeky Orinoco (Simónem Bolívarem) proběhlo v letech 1817 až 1818. Stěžejní bitvou celé války byla bitva u Boyacá 7. 8. 1819⁹, kdy Bolívarovy jednotky překročily Andy a zvítězily nad španělskou armádou. V Angostuře se následně sešel Kongres, který 17. 12. 1819 vyhlásil tzv. Velkou Kolumbii.¹⁰ Ta byla v období politické nestability (od roku 1810 do roku 1819), kdy vznikaly a zanikaly republiky, republikou již třetí.

V rámci Velké Kolumbie měly jednotlivé celky (Equador, Cundimarca – dnešní Kolumbie a Venezuela) svou autonomii. Jako hlavní město byla ustanovena Bogotá a všele útvaru stál kdo jiný, než sám Bolívar.

Velká Kolumbie prakticky zanikla v roce 1830¹¹, kdy se odtrhla Venezuela i Ekvádor a ze zbytku Velké Kolumbie vzniká República de la Nueva Granada¹² (dále Nová Granada), která měla pod správou i Panamu.

V letech 1840 – 1902 byla země sužována občanskými válkami. V tomto období probíhají kosmetické úpravy názvu: rok 1858¹³ Confederación Granadina, rok 1863¹⁴ Estados unidos de Colombia¹⁵ a konečně roku 1886¹⁶ República de Colombia.

4.4 Atmosféra doby

Konec 19. a počátek 20. století jsou ve znamení rivality dvou politických stran, a sice konzervativců a liberálů. Od roku 1899 do roku 1902¹⁷ probíhala tisícidenní válka, ve které

⁸ tamtéž, s. 55

⁹ POLIŠENSKÝ JOSEF a kol. Střediska iberoamerických studií Univerzity Kalovy: Dějiny Latinské Ameriky. Praha - Svoboda, 1979, s. 264

¹⁰ tamtéž, mapa viz příloha č. 1

¹¹ JOHANNES W. de WEKKER – La Gran Colombia, http://www.simon-bolivar.org/bolivar/gran_colombia.html, duben 2003

¹² mapa, viz příloha č. 2

¹³ GOMÉZ SERRANO, LAUREANO: El control constitucional en Colombia: Evolución histórica, UNAB 2001, pág. 77. Dostupné z URL:

http://books.google.cz/books?id=oJ4w8luUlfMC&pg=PA77&lpg=PA77&dq=confederacion+granadina&source=web&ots=hrYEdRdIVk&sig=1kya8gllgqYJxvpdxI0A_QepQGU&hl=cs

¹⁴ Constitución política de los Estados unidos de Colombia, <http://www.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/07030730122947295209079/index.htm>

¹⁵ mapa, viz příloha č. 3

¹⁶ AD. F. BANDELIER – Colombia, <http://www.newadvent.org/cathen/04121b.htm>, mapa viz příloha č. 4

strana liberálů bojovala proti konzervativní vládě, kterou vinila z toho, že je autoritativní a málo smířlivá. Tato válka přinesla zemi velké krveprolití. Její následky nebyly pro Kolumbii nijak příznivé. Kolumbie se dostala do silné ekonomické krize.

Kromě finančního vyčerpání země válkou zde hrála roli i skutečnost, že v tuto dobu padají ceny kávy na světovém trhu.¹⁸ Další nepříznivou událostí bylo odtrhnutí Panamy od Kolumbie 3. listopadu 1903.¹⁹ Hlavním důsledkem války bylo upevnění moci konzervativců, tedy vítězů. Začalo tak období konzervativní hegemonie,²⁰ trvající od roku 1886 do roku 1930.²¹

Kolumbie byla vysoce feudální země, kde 70%²² tehdejších obyvatel žilo na venkově. U moci byla určitá vrstva lidí (můžeme hovořit o oligarchii), která nebyla nakloněna jakémukoliv pokroku. Stávající situace této elitě zcela vyhovovala. To se nedá říci o vzdělaných, pokrokově myslících lidech. Země nabízela výborný prostor pro vykořisťování, jelikož právo pro pracující bylo omezené a nepropracované.

4.5 Kořeny socialistického smýšlení

Kolumbie byla feudální zemí, závislou na světových trzích. Káva, největší vývozní artikl, měla odbytiště na trzích v USA. Jenomže vztahy obou zemí byly silně pošramoceny, kvůli vlastnictví Panamy. Ovšem podnikatelská třída v obou státech se snažila o co nejrychlejší normalizaci vztahů hlavně po tom, co byla objevena v Kolumbii ropná ložiska.

V Latinské Americe počátkem 20. století nastává rozvoj kapitalismu. Svět válčí a potřebuje suroviny. Během prvních poválečných let ve společnosti převládaly proamerické tendence, hlavně za vlády M. F. Suaréze, který svou politiku k Americe vyloženě směřoval.

Zájem o kolumbijskou ropu byl samozřejmě spojen s půjčkami a investicemi soukromého sektoru. Ty ještě vzrostly díky reformám prezidenta Pedra Nel Ospiny (1922 – 26) v oblasti administrativy, daní a bankovníctví. Vznikla Banka republiky, která se stala nástrojem severoamerického imperialismu, jelikož mnohem lépe uspokojovala americké zájmy než soukromé britské banky.²³ Kolumbie se držela na čtvrtém místě amerického zájmu v Latinské Americe a jejich investice stále rostly.

Světová hospodářská krize zasáhla Latinskou Ameriku ničivou silou, jelikož její ekonomika přímo závisela na USA. Touto dobou se začaly formovat studentské skupiny a střední třída se aktivizovala.²⁴

V polovině třicátých let vznikaly první sociální spolky v Kolumbii kolem levicově orientovaných liberálů, kteří byli od roku 1930 u moci. Ve spojených státech postupně vzrůstaly obavy o to, zda Kolumbie nezačne klást nacionalistické požadavky a omezovat tak americké investice. Tyto obavy skončily poté, co prezident Eduardo Santos (1938 – 42) potvrdil vůli respektovat americké zájmy.

---

¹⁷ Tiempos de paz, <http://www.museonacional.gov.co/paz3.html>

¹⁸ BARTEČEK IVO: Ibero – Americana Pragensia, 1987, s. 55

¹⁹ POLIŠENSKÝ JOSEF a kol. Střediska iberoamerických studií Univerzity Kalovy: Dějiny Latinské Ameriky, Praha - Svoboda, 1979, s. 771

²⁰ Nadvláda, vůdcovství

²¹ Historia de Colombia <http://www.udistrital.edu.co/colombia/historia/conservadora.php>

²² MICHEL NOLL, filmový dokument: Polické vraždy – Jorge Gaitán, Francie 2006, 52 min.

²³ V první polovině 19. století byla Latinská Amerika ekonomicky ovládána Velkou Británií

²⁴ Dřívější systém vlády byl založen na neomezené vládě oligarchie a pasivitě venkovanů.

Kolumbie čekala na splnění amerických slibů o pokroku, který se nedostavoval. Spojené státy se zabývaly světovou válkou a neměly peníze na to, aby podporovaly další státy, jako byla třeba Kolumbie. Spojené státy pouze odebíraly suroviny, ale optimální podmínky na oplátku pro Kolumbii nevytvořily a ta se musela potýkat se stále dražším dovozem, čímž ztrácela důvěru k USA.²⁵

Vývoj států v Latinské Americe se dá popsat všeobecně. Věcí, ve kterých se vývoje jednotlivých států liší, není mnoho. Vzestup kapitalismu, angažovanost USA a postupná závislost na jejich trhu, zvětšování třídních rozdílů, světová hospodářská krize, která je zasáhla prostřednictvím USA, nespokojenost s vládou a orientací na USA, vznik levicových hnutí... V Kolumbii se o levicové nálady postaral Jorge Eliécer Gaitán.²⁶

5 JORGE ELIÉCER GAITÁN

(23. 2. 1903 – 9. 4. 1948)

5.1 Gaitánův život

Dodnes existují v pramenech dohady o tom, kdy a kde se Gaitán narodil. Jeho křestní list poukazuje na rok 1898, ačkoli jeho dcera tvrdí, že Gaitán se narodil až roku 1903. Každopádně oficiálně se spíše uznává datum 23. 2. 1903.²⁷

Gaitán byl míšenec. Jeho matka Manuela Ayala de Gaitán byla učitelkou v Bogotě. Spousta lidí se domnívá, že na Gaitána měla ohromný vliv, protože to byla rázná a energická žena, která ho vedla ke vzdělání. Jeho otec Eliécer Gaitán Otálora pracoval v Bogotě jako knihovník. Jelikož se pohyboval v obchodním světě, toužil po tom, aby ho Jorge následoval, o což on neměl zájem. Kvůli budoucnosti mladého Gaitána vznikly v rodině četné neshody a jeho vztah s otcem rozhodně nebyl tak vřelý, jako s matkou.

Politicky aktivní byl již od roku 1918, kdy se připojil ke koalici, která podporovala zvolení Guillerma Valencii (konzervativec) za prezidenta a o 4 roky později naopak podporoval Benjamína Herreru (liberál). Oba dva jeho kandidáti sice prohráli, ale on se dostal do povědomí lidí jako skvělý řečník. Po střední škole začal v roce 1920 studovat práva na Národní univerzitě v Bogotě, kde získal roku 1924 titul právníka.²⁸

Jakým směrem se bude jeho myšlení ubírat, bylo patrné již z jeho závěrečné práce:

*Las ideas socialistas en Colombia.*²⁹

V roce 1926³⁰ odjíždí do Říma, aby se zdokonalil v právnických znalostech v oblasti trestního práva a psychologie zločinců. Zde je žákem Enrica Ferriho,³¹ který ho velice chválí.

²⁵ BARTEČEK IVO: Ibero – Americana Pragensia, 1987, s. 55-56

²⁶ foto viz příloha č. 6

²⁷ Jorge Eliécer Gaitán/ 'El Caudillo del Pueblo',

http://www.partidoliberal.org.co/root/index.php?option=com_content&task=view&id=1020&Itemid=16

²⁸ IVÁN MARÍN TABORDA – Gaitán, Jorge Eliécer

<http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/gaitjorg.htm>, říjen 2007

²⁹ překl. Socialistické myšlenky v Kolumbii

³⁰ IVÁN MARÍN TABORDA – Gaitán, Jorge Eliécer

<http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/gaitjorg.htm>, říjen 2007; dokument Politické vraždy uvádí rok 1927

³¹ největší evropská právní ikona této doby zabývající se kriminologií

Po jeho návratu do Kolumbie v lednu 1928³² byli u moci stále konzervativci.

Gaitán odjakživa nebyl přesvědčený liberál, ale v liberální straně přece jen viděl smysl pro pokrok, a proto za ni kandidoval ve volbách do sněmovny. Byl zvolen,³³ stal se tedy poslancem a začal se více zaobírat pracujícími lidmi. Osobně se přišel podívat na stávkou zaměstnankyň společnosti Bogotá Telephone Company a za jeho přispění se stávkujícím podařilo vyjednat ty nejlepší podmínky.

Za pracující se postavil i po tzv. Masakru na banánových plantážích, kdy se vzbouřili zaměstnanci firmy United Fruit Company³⁴ kvůli nízké mzdě a vláda proti nim zasáhla velice násilně, střelbou a podobnými prostředky. Gaitán proti této události veřejně vystoupil v kongresu, což mu vyneslo titul „tribun lidu“ užívaný mezi nižšími vrstvami lidí. Poté se zúčastnil protestního pochodu a obvinil vládu z kolaborace s USA.

Roku 1930 byl prezidentem zvolen Enrique Olaya Herrera, který po 43 letech ruší hegemonii konzervativců. Pro Gaitána toto období znamená nástup do vysokých liberálních funkcí. Je členem vlády, roku 1931 se stává se předsedou Sněmovny reprezentantů.

Gaitán podniká diplomatické cesty po Latinské Americe.³⁵ V tomto období hýbe Kolumbií konflikt s Peru. Gaitánovy „politické mise“ měly za hlavní cíl vysvětlit ostatním státům na kontinentě chování Kolumbie v této záležitosti.³⁶ Konflikt byl způsobený invazí skupiny peruánských mužů, kteří se chopili moci v kolumbijském městě Leticia. Tento konflikt následně vyústil v kolumbijsko – peruánskou válku, která trvala od roku 1932 do roku 1934.³⁷

Gaitánovi a jeho přívržencům se zdá liberální vláda méně levicová, než by si představovali, a proto Gaitán a Carlos Arango Vélez zakládají roku 1933³⁸ svou vlastní politickou stranu UNIR.³⁹ Tato strana měla svůj publicistický orgán *El UNIRISMO*, jehož prostřednictvím hlásala své politické myšlenky, například nutnost vytvoření zemědělské reformy atd. Každopádně založení této strany Gaitánovi politicky neprospělo, protože společnost byla zvyklá pouze na liberály a konzervativce, tudíž založení nové strany zůstalo nepochopeno a spousta lidí Gaitánovi jeho odtržení od liberálů vyčítala. Navíc se tím politicky prakticky izoloval, protože u moci byli liberálové a Gaitán se dostal pryč od stranických kádřů, kteří ho dříve podporovali. Naštěstí si tuto skutečnost včas uvědomil a vrátil se zpět k liberálům.

Jorge Gaitán byl bezesporu velmi charismatickou osobností. Měl výjimečný hlas, čehož využíval stejně tak, jako mnoho dalších jako např. Che Guevara⁴⁰ nebo Fidel Castro.⁴¹ Pro šíření svých sociálních myšlenek používá právě rozhlas. Jeho program představoval jakousi morální obrodou, znal ho úplně každý, i v těch nejzapadlejších končinách Kolumbie.

Dalším prostředkem, jak se dostat mezi lidi, byly přednášky v divadle. Konaly se v pátek a bylo na nich neustále plno. Toto divadlo se dříve jmenovalo celkem obyčejně

³² PEROZZO CARLOS: Forjadores de Colombia Contemporánea, Jorge Eliécer Gaitán, Bogotá 1986, s. 175

³³ v březnu roku 1928; PEROZZO CARLOS: Forjadores de Colombia Contemporánea, Jorge Eliécer Gaitán, Bogotá 1986, s. 175

³⁴ Monopolní americká firma. Obchodovala s tropickým ovocem se zaměřením na banány a ananasy, dnes se jmenuje Chiquita Brands International

³⁵ např. Mexiko

³⁶ PEROZZO CARLOS: Forjadores de Colombia Contemporánea, Jorge Eliécer Gaitán, Bogotá 1986, s. 176

³⁷ Tiempos de paz, <http://www.museonacional.gov.co/paz3.html>

³⁸ IVÁN MARÍN TABORDA – Gaitán, Jorge Eliécer

<http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/gaitjorg.htm>, říjen 2007

³⁹ *Unión Nacional Izquierdista Revolucionaria*, přel. Národní levicová revoluční unie

⁴⁰ Revolucionář kubánské revoluce

⁴¹ Revolucionář kubánské revoluce, později vůdcem Kuby

Městské divadlo. Po čtyřech letech bylo z politických důvodů určeno k demolici prezidentem republiky Laureanem Gómezem. Divadlo (míním instituci) se mezitím přestěhovalo do divadla Colombia, které od roku 1973 nese Gaitánovo jméno.⁴²

Gaitánovi se povedlo něco, co se nikdy předtím nikomu nepovedlo, a sice spojit liberály a konzervativce proti oligarchii. Lid nabádal k tomu, aby volil liberály. Bylo jasné, že to, co Gaitán dělal, nezůstane bez odezvy. Jeho nepřátelé rozjeli pomlouvačnou kampaň. To ovšem nebylo k ničemu, protože společnost byla jasně progaitánovská.

Roku 1936⁴³ se oženil s Amparo Jaramillo a 8. 6. 1936⁴⁴ byl zvolen starostou města Bogoty. Po nástupu do funkce se snažil prosadit několik reforem, například jednal o vybudování školních jídelen. Mimo jiné se dostal do konfliktu s kolumbijskými taxikáři, jelikož chtěl, aby se na pracovišti ukazovali uniformovaní, což se jim dvakrát nezamlouvalo. Celou administrativu udělal dynamičtější. Snažil se mezi obyvatele šířit zájem o kulturu, zdraví a také o řádnou hygienu i u pracujících. Přesto se některým politickým sektorům zdály Gaitánovy změny až příliš odvážné (uniformování taxikářů). Právě stávka taxikářů byla hlavním důvodem k tomu, aby tuto funkci po osmi měsících dobrovolně opustil.

Událost, která Gaitána silně ovlivnila, byla smrt jeho matky 23. 2. 1937⁴⁵. Jak bylo zmíněno, byl na matku velmi fixován. Stejný rok v měsíci září ho ale naopak čekala radostná událost. Jeho manželka mu dala jedinou dceru, Glorii.⁴⁶

Mezi roky 1938 – 1940 podniká několik zahraničních cest. V roce 1940 se opět objevuje na veřejné scéně, tentokrát jako ministr školství za vlády liberálního prezidenta Eduarda Santose. I tuto funkci zastával pouze osm měsíců. Snažil se o naprostou reformu školství. Ta byla kongresem odmítnuta. Program byl velmi ambiciózní. Spočíval v šíření kultury a demokracie mezi lidmi a byl ostře zaměřený proti analfabetismu. Další projekty, které se ale podařilo prosadit, byly školní boty zdarma nebo kočovné vzdělávací kino.

V dubnu 1942 byl zvolen nejprve senátorem za department Nariño a v září dokonce předsedou senátu. Během dočasného prezidentování Daría Echandíi působil Gaitán jako ministr práce v letech 1943 a 1944. Během svého mandátu procestoval části země s největší koncentrací dělníků, tzn. oblasti podél řek Magdalena a Medellín.

Roku 1944⁴⁷ se Gaitán rozhodl kandidovat na prezidenta. Liberálové však dali přednost Gabrielu Turbayovi. Gaitán se, tentokrát poučen z dob starších a zkušeností s UNIR, nedistancoval od liberálů, ale zformoval si svoje vlastní hnutí, často označované jako Movimiento Gaitanista (Gaitánské hnutí). Jeho kampaň byla provázena heslem: „Za morální a demokratickou obrodu republiky!“ Gaitán chtěl zaujmout takové stanovisko, aby se zalíbil stejně tak konzervativcům jako liberálům, to znamenalo být proti oligarchii. Gaitán naprosto ohromil a zneklidnil tradiční politické sektory, protože nadšení pro Gaitánovu kandidaturu se šířilo závratnou rychlostí a celé Movimiento Gaitanista mělo naprosto výbornou organizaci a disciplínu.

---

⁴² Historia, <http://www.teatrojorgeeliecer.gov.co/historia.php>

⁴³ IVÁN MARÍN TABORDA – Gaitán, Jorge Eliécer
<http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/gaitjorg.htm>, říjen 2007

⁴⁴ tamtéž

⁴⁵ tamtéž

⁴⁶ obrázky viz přílohy č. 7, 8

⁴⁷ IVÁN MARÍN TABORDA – Gaitán, Jorge Eliécer
<http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/gaitjorg.htm>, říjen 2007

Ke Gaitánově kandidatuře se vyjadřuje např. pan Herbert Braun takto: ⁴⁸

„ *Gaitán pohoršil tradiční vedení tím, že ho neustále stavěl do defenzivy. Návaznost na lidi byla zdrojem jeho moci.* “ ⁴⁹

Gaitanisté založili vlastní časopis *Jornada*, z kterého učinili svou „hlásnou troubu“. Díky skvělé organizaci a informovanosti obyvatel byl 23. 9. 1945⁵⁰ na Plaza de Toros de Bogotá Gaitán prohlášen „kandidátem lidu“. Došlo k rozštěpení liberální strany. Zmobilizované lidské masy a právě prohlášení Gaitána za kandidáta lidu naprosto nabouraly tradiční schéma bipolární politiky. Gaitán kladl důraz nejen na funkci národa, ale hlavně na jeho soudržnost jako takového.

V roce 1946⁵¹ proběhly volby. Oficiální kandidát konzervativců Ospina Pérez získal nejvíce hlasů (800 tis.), druhý skončil Gabriel Turbay, kandidát liberálů (570 tis.) a Gaitán skončil až třetí (560 tis.),⁵² jako kandidát lidu. Kolumbijci jsou v tomto směru silně konzervativní, spousta lidí opět nepochopilo Gaitánovo odštěpení, ačkoliv se tentokrát liberalismu zcela nevzdal. Gabriel Turbay svou porážku neunesl a odešel do exilu. Zemřel v Paříži roku 1947.⁵³

Pro Kolumbii bylo zvolení konzervativců jasným krokem zpět, protože veškeré reformy směřující ke kolumbijskému rozvoji, které liberálové učinili za dobu jejich působení (16 let), se s příchodem konzervativců pozastavily, či zrušily.

U moci byli opět konzervativci, ale jejich chování rozhodně neodpovídalo vzoru demokracie. Důvodem, proč se přestali ve srovnání s počátkem století chovat demokraticky, byla šestnáctiletá nadvláda liberálů. Předěšlé vládní období měli konzervativci moc pevně v rukou, ale po této relativně dlouhé pauze si byli vědomi, že nyní jejich nadvláda zdaleka není tak pevná, jako tehdy. Proto sáhli po násilných prostředcích.

V nadcházejícím období Gaitánova popularita stále roste, ačkoliv u moci jsou konzervativci. Gaitán rozjíždí novou politickou kampaň s novým heslem: „ Za znovudobytí moci!“

Pro Gaitana bylo prospěšné, že volby vyhráli konzervativci a ne liberálové, protože bylo jasné, že liberální strana teď projde restrukturalizací. A jak řekl Herbert Braun:

„ *S konzervativci u moci se Gaitán zcela zmocnil opozice. V porážce liberálů viděl svoje vlastní vítězství.* “ ⁵⁴

V roce 1947 proběhly volby do Sněmovny i Senátu. V obou případech získali liberálové většinu křesel. Ve sněmovně v poměru 34 : 29 a v Senátu poměrem 73 : 58. Prezident Ospina Pérez nechtěl navenek vypadat jako prezident s hegemonním kabinetem, proto nabídl některým liberálům místo ve vládě. Vedení liberálů tento návrh přijalo. Liberální ministři sice neměli prakticky žádnou moc, ale vedení se snažilo především o přípravu dobrého

---

⁴⁸ profesor v oboru iberoamericanismu se zaměřením na Kolumbii na univerzitě ve Virginii

⁴⁹ IVÁN MARÍN TABORDA – Gaitán, Jorge Eliécer

<http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/gaitjorg.htm>, říjen 2007

⁵⁰ tamtéž

⁵¹ tamtéž

⁵² MICHEL NOLL, filmový dokument: Polické vraždy – Jorge Gaitán, Francie 2006, 52 min.

⁵³ JAVIER OCAMPO LÓPEZ – Turbay, Gabriel <http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/turbgabr.htm>, říjen 2007

⁵⁴ IVÁN MARÍN TABORDA – Gaitán, Jorge Eliécer

<http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/gaitjorg.htm>, říjen 2007

zázemí pro Gaitánovo zvolení v roce 1950 a tím i návrat liberálů k moci. Čím blíže měli k současné moci, tím lépe. Stabilitu v zemi to však rozhodně nepřineslo.

Mezi lety 1945 – 1948 vládlo v Kolumbii napětí a násilí. Vlastní moc drželi konzervativci a v Senátu i Sněmovně vládli liberálové. Už samotný tento fakt je zneklidňující, ale přidáme-li k tomu kolumbijský temperament a politickou aktivitu, již zcela normalizované nekalé a násilné politické praktiky, vyjdou z toho nepokoje a velmi silné napětí ve společnosti. Konzervativci nechali popravit zhruba 15 000 lidí z řad Gaitánových příznivců. Jeho lidé byli neustále pronásledováni konzervativními úřady za pomoci policie, farářů i biskupů.

Jak říká Antonio José Osorio Lizarazo ve své knize *Gaitán, život, smrt a permanentní přítomnost*:

„Ženy a děti venkovských liberálů byly zavražděny a fotografie všemožně se povalujících mrtvol byly publikovány v bogotských denících.“⁵⁵

Společnost na to bouřlivě reagovala. Gaitán obdržel stovky dopisů s popisy lidského utrpení a prosbami o pomoc zejména od rodin z venkova. Gaitán napsal soupis stížností a zaslal ho vládě O. Peréze. Ovšem tento soupis se odpovědi nedočkal. Jedinou jeho odpovědí byla ještě větší míra násilí, jelikož konzervativci věděli, že v nadcházejících parlamentních volbách musí vyhrát.

V červenci 1947 Gaitán zorganizoval noční pochod s pochodněmi na protest proti prezidentově nečinnosti ohledně násilí v zemi. Tuto noc se pochodovalo od Plaza de Bolívar až k Palacio de Nariño.⁵⁶ Prezident odpověděl nestoudnými výmluvami. Gaitán přikázal liberálním ministrům, kteří byli ve vládě, aby úřad opustili.

V červenci a v srpnu 1947 Gaitán představil svůj projekt známý jako *Plan Gaitán*. Tento plán obsahoval základní demokratické ekonomické reformy, návrh však opozice zamítla. Gaitán se dostává do čela liberální strany a má její absolutní podporu. Získává stále více vlivu a úspěchy slaví i na poli společenském. V roce 1948 obdržel na *Universidad Libre* titul *doctor honoris causa*⁵⁷ v oblasti politických a sociálních věd. Úspěch slaví i na právnické scéně, kde u soudu úspěšně obhájil jistého vojáka obviněného z vraždy novináře.

Situace se stále více vyhrcovala a Gaitán věděl, že je potřeba něco udělat a nějakým způsobem se za lidi postavit. Zorganizoval proto tzv. *Pochod beze slov* neboli *Tichou manifestaci*.

5.2 Tichá manifestace

Tichá manifestace byl protest, který v kolumbijské historii nemá obdoby, minimálně z hlediska organizace. Byl to ohromný mítink liberálů, na který města dokonce vysílala své delegace. Gaitán si svolal „své masy“ na Plaza de Bolívar a dále pokračovali směrem k Palacio de Nariño. Manifestace probíhala tak, že lidé pouze pochodovali s černými transparenty, ale nebylo slyšet jediného slova, natož výkřiku. Gaitán pouze přečetl své dílo *Oración por la paz* (Prosbá o mír)⁵⁸. Tato řeč je vysoce oceňována pro obsah, formu i jazyk, který Gaitán volil.

⁵⁵ ENRIQUE SANTOS MOLANO - El día que mataron a Gaitán,

<http://www.banrep.gov.co/blaavirtual/revistas/credencial/marzo2006/abril.htm>, březen 2006

⁵⁶ sídlo kolumbijských prezidentů, též označováno starším názvem La Carrera

⁵⁷ čes. : čestný doktor. Titul udělený univerzitou, kterou oceněný nenavštěvoval, udělovaný za speciální zásluhy v určité oblasti.

⁵⁸ J. E. Gaitán, únor 1948; GLORIA GAITÁN – Carta abierta al Presidente Lucio Gutiérrez, <http://www.llacta.org/organiz/coms/com487.htm>, únor 2004

Ačkoli spousta lidí pochybovalo o tom, že se něco takového může povést, celá tato akce se setkala s velkým úspěchem. Rozhodně způsob, kterým ji Gaitán zorganizoval, měl mnohem větší účinek, než kdyby nechal běsnící davy křičet své požadavky pod balkóny Palacio de Nariño. Konzervativci byli naprosto zděšeni. Tímto skutkem se projevila Gaitanova moc, najednou všichni viděli, jakou má podporu a jak jsou jeho přívrženci organizovaní.⁵⁹

Gaitána od jeho smrti v tento okamžik dělilo 61 dní. Jeho vliv byl nyní tak rozšířen, že liberálové by se ani v nejmenším nemuseli obávat prohry ve volbách v roce 1950. Ovšem tlak se šířil i zvenku. Za hranicemi měli z Gaitána strach, aby se Kolumbie za jeho budoucí vlády neproměnila v komunistický stát. To, že Gaitán nebyl v zahraničí oblíben, značilo i to, že na IX. Panamerickou konferenci, která se konala v Bogotě, nebyl jako jediný vysoce postavený muž Latinské Ameriky přizván. Konferenci předsedal generál George C. Marshall.⁶⁰ Bogotu zastupoval ministr zahraničních věcí Laureáno Gómez (konzervativec).

Bylo jasné, že Gaitán bude budoucím vládcem Kolumbie, ale spousta lidí se to nelíbilo. Snažili se vymyslet způsob, jak se Gaitána zbavit. Diplomatsky to nešlo. Možná to byli právě jeho političtí nepřátelé, kteří to zkusili jinak.

5.3 El Bogotazo

Den před Gaitánovou smrtí, tedy 8. 4. 1948, byl pro Gaitána den úspěchu. Podařilo se mu uspět na poli právnickém, což v noci z 8. na 9. 4. oslavoval se svými kolegy a přáteli. Ráno však vstal jako obvykle velmi brzo a během dne stále přijímal gratulace.

V osudný den měl Gaitán původně v plánu obědvat s manželkou⁶¹, ale nakonec se rozhodl pro oběd s přáteli, kteří mu chtěli gratulovat k vítězství v soudním procesu z předcházejícího dne, a to v Hotelu Continental. Jeho společníci měli být: Plinio Mendoza Neira, Jorge Padilla, Alejandro Vallejo a lékař Pedro Eliseo Cruz. Kolem jedné hodiny Gaitán údajně svým přátelům naznačil, že by už měli opustit jeho kancelář a jít obědvat, protože v 15:00 má schůzku se studentem Fidelem Castrem, který se účastní Latinskoamerického univerzitního kongresu konající se v Bogotě.

Další průběh „oběda“, jak ho popisuje dcera J. Gaitána, Gloria Gaitán:

„Otec sjížděl výtahem, Plinio Mendoza ho postrčil, aby vyšel z výtahu jako první a ostatním řekl, ať se drží zpět, že mu chce sdělit něco soukromého. Otec se pak ocitl vrahovi zády a ten jej střelil. Plinio Mendoza utekl. Plinio Mendoza později novinářům tvrdil, že se snažil sehnat taxi.“⁶²

Vrah třikrát vystřelil, vzápětí po čtvrté a zmizel v davu. Vše se odehrálo před domem, kde měl J. Gaitán svou kancelář.⁶³ Doktor Cruz se mu snažil pomoci. Osoba, která je všeobecně pokládána za Gaitanova vraha, se před davem běžela schovat do lékárny Granada. V lékárně Granada to proběhlo tak, že zaměstnanci nejprve zavřeli mříž, aby vraha uchránili od vřavy, která vypukla na ulici. Vrah prosil o ochranu. Policejní agenti se snažili dav uklidnit racionálními argumenty proč ponechat vraha na živu, kvůli stopám, které by pomohly celý

⁵⁹ obrázek viz příloha č. 9

⁶⁰ ministr zahraničí Spojených států amerických v letech 1947 - 1949

⁶¹ MICHEL NOLL, filmový dokument: Polické vraždy – Jorge Gaitán, Francie 2006, 52 min.

⁶² MICHEL NOLL, filmový dokument: Polické vraždy – Jorge Gaitán, Francie 2006, 52 min.
GLORIA GAITÁN - Deja a los *Plinios* y vete con los

tuyos, http://www.soberania.org/Articulos/articulo_1322.htm, srpen 2004

⁶³ obrázky v přílohách č. 13, 14 a 15

případ vyřešit a také kvůli jeho doznání. Rozběsněný dav na to však neslyšel, zlikvidoval mříž a dostal se dovnitř. První ránu mu údajně uštědřil čistič bot svou dřevěnou bednou. Dav potom vraha, Juana Roa Sierru⁶⁴ (není potvrzeno, zda tento čin spáchal), zcela zlynčoval. Jeho nahé tělo bylo vláčeno ulicemi až k budově Palacio de Nariño, kde jeho mrtvolu zanechali přede dveřmi.

Co se dělo, popisuje také svědek události Hernán Navarro:

*„Běžel jsem za ním a odtáhl jsem ho do lékárny Granada. Popadl jsem ho a ptal jsem se ho, proč to udělal „Protože mi zaplatili. A tamhle u dveří je pán, který mne doprovází.“ odpověděl“.*⁶⁵

To, že se vrah objevil v lékárně Granada, potvrdili i zbylí tři Gaitánovi přátelé. Ti zastavili taxi a odvezli Gaitána na centrální kliniku. Zatímco Gaitán bojoval o život⁶⁶, v ulicích vypuklo naprosté běsnění.⁶⁷ Ti samí lidé, kteří tu zhruba před měsícem byli ztělesněním organizace a disciplíny, se najednou chovali jako smyslu zbavení. Začali podpaloval domy, ve kterých údajně bydlela oligarchie, vyhazovali dokumenty z prezidentského paláce, a co bylo vůbec nejhorší, že započali s drancováním obchodů, hotelů, budov státní správy, vily Laureana Goméze,⁶⁸ sídla novin *El Siglo*, na několika místech hořely tramvaje a celé město bylo v katastrofálním stavu.⁶⁹ Gaitán bojoval na centrální klinice o život. Snahy však byly dost zbytečné, protože ze tří výstřelů, které Gaitána zasáhly, mu dva proděravěly plíce a třetí pronikl spodkem lebky. Po druhé hodině odpolední byl Gaitán mrtev.⁷⁰

Lidé se zmocnili železářství, aby si mohli opatřit zbraně. Jedna z nejdůležitějších pozic při povstání je rozhlas. To si uvědomovali i bogotští studenti. Zmocnili se rozhlasu, aby navedli davy směrem k prezidentskému paláci, kde se pak dožadovali odstoupení O. Peréze.

Vedoucí liberálové byli donuceni tuto situaci řešit pod velkým tlakem. V hotelu Granada liberální vůdci obdrželi zprávu o tom, že jsou očekávaní v paláci La Carrera. Na nebezpečnou cestu jim byl poskytnut pouze slabý doprovod. Bylo poměrně těžké jít po ulici pod palbou kulek. Po absolvování této strastiplné cesty dorazili postupně Luis Cano, Darío Echandía, Alfonso Araújo, Alberto Arango Tavera, Carlos Lleras Restrepo, Alonso Aragón Quintero, Julio Roberto Salazar Ferro a Jorge Padilla do paláce,⁷¹ ti poslední dorazili kolem deváté hodiny večerní.⁷² Během jednání liberálové zdůraznili nutnost odstoupení O. Peréze, ten však svůj odchod z funkce razantně odmítl. Argumentoval tím, že byl demokraticky zvolen, že jsou departmenty, kde vládou konzervativci, že složil prezidentský slib na dobu čtyř let, že jeho odchod rozpoutá občanskou válku a vlnu anarchie. Při této příležitosti pronáší O. Peréz svou slavnou větu:

*„...vale más un Presidente muerto que un Presidente fujitivo.“*⁷³

„...více platný mrtvý prezident než zběhlý president.“

⁶⁴ obrázek příloha č. 18

⁶⁵ MICHEL NOLL, filmový dokument: Polické vraždy – Jorge Gaitán, Francie 2006, 52 min.

⁶⁶ obrázek viz příloha č. 11

⁶⁷ obrázek viz příloha č. 16

⁶⁸ lídr konzervativců, poté odešel do španělského exilu a roku 1950 prezident Kolumbie

⁶⁹ obrázek viz příloha č. 17

⁷⁰ obrázek viz příloha č. 12

⁷¹ LUIS TREJOS - Bogotazo del 9 de Abril de 1948 – El Magnicidio del Caudillo
<http://bitacorasdebogota.blogspot.com/2007/04/bogotazo-del-9-de-abril-de-1948-el.html>

⁷² Testimonios de los protagonistas, časopis: La Tadeo. č. 56 (leden - březen 1998); s. 24

⁷³ Testimonios de los protagonistas, časopis: La Tadeo. č. 56 (leden - březen 1998); s. 24

S jiným návrhem přišel Rafael Sánchez Amaya, jako mluvčí vojenské síly, který v nejvyšší zdvořilosti nabídl Perézovi odchod a řízení země modelem vlády vojenské junty. I tento nápad však Peréz odmítl a naopak navrhl, že u moci bude vojenský kabinet v čele s Ospinou Perézem. Tento návrh byl také zamítnut, jelikož mají – li vojáci správně vykonávat ministerské úřady, potřebují na to speciální školení. Postupně však jednání pokročila. Vše probíhalo dobře hlavně díky kompromisu schopného přístupu Daría Echandíi.

Další možný krok, který se nabízel, bylo znovuoživení dvojstranného kabinetu, tzv. Národní unie, ten ale kolidoval s hlavním cílem liberálů, což bylo odvolání O. Peréze z funkce. Krize se pomalu chýlila ke konci. Rozhodující návrh podal nakonec sám O. Peréz. Premiérem se stane Darío Echandía a ostatní si rozdělí půlku ministerských křesel v kabinetu. Echandía souhlasil s podmínkou, že bude předem znát jména ministerských předsedů. Nakonec shledal tuto dohodu jako uspokojující.⁷⁴

V ulicích stále probíhaly boje. Policie většinou byla na straně Jorgeho Gaitána, ale proti ní stála zmobilizovaná armáda, která 10. 4. oblehla Bogotu a rozmístila do ulic své ostřelovače. V troskách města bylo pohřbeno 5000 obětí,⁷⁵ které pak pochovali v hromadném hrobě. Došlo také k drancování, kdy lidé rozkrádali majetek, který později rozprodávali jako hokynáři, popř. si ho nechali k vlastnímu užití. Tato skutečnost naprosto destabilizovala ekonomickou situaci.

To hlavní se sice odehrávalo v Bogotě, ale tu chtěly podpořit i další města, proto vznikaly lidové vlády. Jejich činnost spočívala v nastolování nové organizace propuštěním bývalých, především státních, zaměstnanců. Lidé žádali policisty o zbraně a vznikla tak První dělnická armáda. Lidé prakticky převzali moc, čekali na rozkazy z Paláce, ten však mlčel a nic se nedělo. Postupně se ztrácela organizace a kvůli časové prodlevě ochabovalo i odhodlání rebelů. Vyvrcholením pak bylo vystoupení liberálů s dohodou, kterou uzavřeli s konzervativci. Liberálové vyzvali lid, aby přestal stávkovat, protože jako liberálové by měli poslouchat liberály. Lidé byli zcela otřeseni. V jejich očích byli vedoucí liberálové zrádci a pokrytci, kteří se tvářili jako gaitanisté, ale ve skutečnosti jimi byli jen na oko. To, že vznikne takovéto povědomí o liberálech, se dalo předpokládat. Lidové masy byly na straně liberálů, a kdyby se jejich vůdcové více snažili, tak by liberálové velmi pravděpodobně převzali moc. K celkové transformaci chyběl jen malý krůček, ale také chyběla vůle jej učinit. Buďto měli (konzervativní vláda a vedoucí liberálové) všechno takto už předem rozplánované, že se zbaví Gaitána, který liberálům ideově nevyhovoval a konzervativcům byl zcela nepohodlný, a dostanou se tímto způsobem k moci nebo byli „líní“ vše dotáhnout do konce a jejich cíl dosáhnout na ministerská křesla byl už tak splněn anebo to bylo skutečně nějak jinak... Každopádně lidé v tom viděli přímo velezradu, protože oni nasadili své životy a jejich liberální „vůdci“ i přes úspěchy vzbouřenců prakticky odevzdali moc do rukou nepřítele bez jakéhokoliv boje.

5.4 Vzpomínky pamětníků

Vzpomínky na Bogotazo se u pamětníků liší, záleží na tom, jakého jsou politického přesvědčení.

„Ve čtyři hodiny jsme s přáteli vyrazili ven na čtvrtou ulici. Obecně se celý protest chápal jako odpor proti konzervativcům. Šli jsme tedy za naším známým, který měl červenou

⁷⁴ LUIS TREJOS - Bogotazo del 9 de Abril de 1948 – El Magnicidio del Caudillo
<http://bitacoradesbogota.blogspot.com/2007/04/bogotazo-del-9-de-abril-de-1948-el.html>

⁷⁵ MICHEL NOLL, filmový dokument: Polické vraždy – Jorge Gaitán, Francie 2006, 52 min.

záclonu. Roztrhali jsme ji na kousky a dali jsme si je za klopy, za límec nebo za knoflík. Důležité bylo vypadat jako liberál. Tak jsme si zachránili život...“⁷⁶

„Jeho (Gaitánův) výkřik „do útoku!“ byl nebezpečnou pozvánkou“⁷⁷

„Stříleli na všechny strany, rozbíjeli výlohy a drancovali železářství, aby se ozbrojili kladivy, mačetami, zkrátka tím, co bylo k dispozici.“⁷⁸

Do šesti hodin odpoledne muselo prezidentský palác bránit pouze 11 agentů. O tom, jak dorazily posily, vypráví pan Iván Correa:

„Autobus, který je přivezl, musel zastavit 10 metrů od Paláce a zatímco vystupovali, jeden z nich, příjmením Moncayo, byl zasažen a zemřel. V deset hodin večer přijela nejdůležitější posila z Boyacá. O zdejších policistech se říkalo, že jsou konzervativci.“⁷⁹

„Byl jsem se na centrálním hřbitově podívat, zda někoho mezi mrtvými nepoznám. Neviděl jsem nikoho. Byly tam i těhotné ženy nebo spálené mrtvolky. Nepočítal jsem ta těla, ale vpředu jich bylo 50.“⁸⁰

A závěrem zážitek Marca Tulia, člověka, jenž hlídal O. Peréze:

„Bylo těžké udržovat stravovací rytmus, když jediný, kdo jedl, byl on.“⁸¹

5.5 Vyšetřování

5.5.1 Kdo byl J. R. Sierra?

Jeho rodina patřila mezi chudší střední třídu. Během svého života J. R. Sierra zakusil spoustu druhů práce. Někdy se mu dařilo lépe, jindy hůře. V období před Gaitánovou smrtí byl na mizině, jelikož firma, kterou si otevřel se svým bratrem, zkrachovala.

---

⁷⁶ Eduardo Amaya, konzervativec; Recuerdos del día en que ardió Bogotá http://www.eltiempo.com/tiempoimpreso/edicionimpresa/politica/2008-04-09/ARTICULO-WEB-NOTA_INTERIOR-4085619.html, 8. duben 2008

⁷⁷ totéž, obrázek viz příloha č. 10

⁷⁸ Iván Correa, bývalý policejní nadporučík; Recuerdos del día en que ardió Bogotá http://www.eltiempo.com/tiempoimpreso/edicionimpresa/politica/2008-04-09/ARTICULO-WEB-NOTA_INTERIOR-4085619.html, 8. duben 2008

⁷⁹ totéž

⁸⁰ Rafael Nieto, gaitánista; Recuerdos del día en que ardió Bogotá http://www.eltiempo.com/tiempoimpreso/edicionimpresa/politica/2008-04-09/ARTICULO-WEB-NOTA_INTERIOR-4085619.html, 8. duben 2008

⁸¹ totéž

Podle příbuzných byl Juan progaitánovský, navštěvoval jeho výstupy v divadle a proti němu nikdy nic neřekl.⁸²

Juan se s Gaitánem nikdy neviděl, ačkoliv se o to několikrát pokusil, sekretářka ho ale dovnitř nikdy nepustila. Poslední dva pokusy o návštěvu u Gaitána proběhly 8. a 9. dubna, tedy v den vraždy. J. R. Sierra byl podle vrátného doprovázen ještě další osobou. Tuto osobu později Washington identifikoval jako Césara Bernala Ordóñeze, osobu s mentálním postižením (možná své onemocnění jen předstíral, to není jisté).⁸³

Další zdroj⁸⁴ uvádí, že toho dne, tedy 9. 4. se v 9 hod ráno sešel se svými kumpány v poněkud špinavé kavárně v ulici 9a, podle svědků zkoumali střelné zbraně. K poledni se rozdělili a domluvili se na další schůzce v kavárně Gato negro. Poté zamířil ke kanceláři J.E.Gaitána a požádal o setkání, ovšem sekretářka ho odmítla. Tak jel dolů, kde se setkal s nervózní kouřící osobou, jejíž totožnost není známa, a poté vyčkal na osudný okamžik, kdy sjel výtah dolů a Gaitán z něj vystoupil.

Co se týče střelné zbraně (revólver No. 19.461), tak její munice byla zakoupena den předem. J. R. Sierra neabsolvoval vojnu a vůbec se neví, jestli kdy předtím zbraň použil. A pouhý den je na zaučení práce se zbraní velmi krátká doba. Prodejci střelných zbraní nabídli ochotnou spolupráci, ale později si na vyšetřovatele stěžovali, protože jejich dotazování bylo nedostatečné.

Existuje celá řada dalších pochybností. Očitý svědek události Julio Enrique Santos Forero tvrdí, že vrah, který utíkal z místa činu, měl na sobě šedé sombrero a byl pihovatý, jenomže tento popis prý neodpovídá člověku, kterého se dav zmocnil v lékárně, tedy J. R. Sierrou, ten prý sice měl šedý klobouk, ale nebyl pihovatý... Pokud vrah klobouk měl, je navíc pravděpodobné, že se ho cestou zbavil a spoléhal na to, že si ho někdo nasadí, protože klobouk slouží jako dobré identifikační znamení v davu, a to vrah určitě neměl zapotřebí.

Ale na druhou stranu se sama sebe ptám, jak si mohl svědek v té rychlosti všimnout, zda je vrah pihovatý, nebo není? Někteří svědci dokonce tvrdí, že pachatelé byli tři... Řádné vyšetřování by bylo velmi složité.

5.5.2 Role CIA?

Dalším otazníkem celého případu je role USA. Bývalí agenti CIA ve své knize *CIA neviditelná vláda?* uvádí, že Gaitánova vražda byla jejich „premiéra“. Je pravdou, že celá záležitost kolem Gaitána je archivním tajemstvím CIA, a ta stále odmítá tyto informace zveřejnit.⁸⁵ Je možné, že k tomu mají důvod. Jedna teorie říká, že CIA se na celé akci dohodla s kolumbijskou vládou a dalšími politickými subjekty.⁸⁶ V roce 1960 na Kubě zatkli za špionáž agenta CIA Johna Mappelse Esprita, který mimo jiné přiznal účast na „operaci Pantomima“, jejímž úkolem bylo odstavit Gaitána od politiky pomocí úplatků. Gaitán však odmítl. Poté, co tento způsob nevyšel, byl Mappels kontaktován Tomasem Elliotem ze CIA, který mu údajně

⁸² SAN JUAN DE PASTO - Se conmemoran sesenta años del Bogotazo muerte e incertidumbre que enlutó a un país <http://www.diariodelsur.com.co/abril/6/10.php> , 6. duben 2008

⁸³ Authorities Arrest Suspected Companion of Gaitan's Killer – <http://www.icdc.com/~paulwolf/gaitan/wieland31aug1948.htm> , 31. srpen 1948

⁸⁴ Bogotazo del 9 de Abril de 1948 – El Magnicidio del Caudillo <http://bitacorasdebogota.blogspot.com/2007/04/bogotazo-del-9-de-abril-de-1948-el.html>

⁸⁵ MICHEL NOLL, filmový dokument: Polické vraždy – Jorge Gaitán, Francie 2006, 52 min.

⁸⁶ DANIEL SAMPER PIZANO - Who killed Jorge E. Gaitan? <http://www.icdc.com/~paulwolf/gaitan/elnuevoherald15oct2000.htm>, říjen 2000

řekl: „pracuj tedy jinak.“ Následně zavolali J. R. Sierru, který prý už pro CIA předtím pracoval. K jejich štěstí byl vrah zlynčován lidmi a tak spojení mezi CIA a Bogotazem zmizelo. Celá Espritova výpověď byla natočena na video. Při návštěvě Glorie Gaitán v Havaně jí vůdce kubánské tajné služby toto video pustil. Ohromená Gloria si chtěla udělat kopii filmu, ale kubánská tajná služba to zakázala, protože zmíněné video by mohlo pošramotit vztahy se synem exprezidenta Ospiny Peréze, který udržoval význačné obchodní vztahy s Havanou.

Další člověk, který film viděl a pořídil audio nahrávku, byl kolumbijský spisovatel Arturo Alape. Ovšem tentokrát Kubánci oznámili, že špión byl omámen a donucen si tuto výpověď vymyslet. V roce 1994 při opětovné prosbě G. Gaitán o kopii snímku Fidel Castro odmítl existenci filmu i agenta. Zhruba rok před návštěvou Fidela Castra měla Gloria Gaitán zvláštní telefonát:

„V roce 1993 mi zavolal Dr. Yesid Castaño (dnešní ředitel Fedecafe), aby mne zpravil o tom, že Dr. Robayo, vlastník Kokorico⁸⁷, má u sebe celou dokumentaci agenta CIA Tomase Elliota, který byl jeho blízký přítel a kterému nechal, ještě než zemřel na rakovinu, celou dokumentaci o přípravě vraždy mého otce. Castaño řekl, že Dr. Robayo je ochotný celou dokumentaci uveřejnit. Nicméně pak byl k nenalezení a doted' mi nezavolal zpět ani na jeden z mých telefonátů.“⁸⁸

Dalším zajímavým faktem je, že v srpnu 2000 dcera G. Gaitán objevila v Londýně v archívech Scotland Yardu, že John Mapples Espirito si vzal kubánskou ženu a stal se kubánským obyvatelem. Pokud je CIA bez viny, proč nechce spolupracovat a odtajnit příslušnou část archivu? Nechci tvrdit, že vraždou je vina zmíněná tajná služba. Tato kapitola pouze představuje jednu z teorií, která je přinejmenším diskutabilní...

6 VÝVOJ PO GAITÁNOVĚ VRAŽDĚ

Roku 1949 se Laureáno Goméz vrací ze Španělska a chystá se kandidovat za konzervativní stranu na prezidenta. Liberálové se zdržují hlasování, Goméz vyhrává. Liberálové jsou neustále pronásledováni. Gaitánovci se seskupují a vytváří formy ozbrojeného odboje. Právě tyto spolky se postupně proměňují v dnešní guerilly. Je důležité si uvědomit, že guerilly měly původně obranný charakter, nikoliv útočný. Tyto spolky byly složené převážně ze zemědělců, kteří „odhazují hrábě a berou zbraně“.⁸⁹ Oni byli právě ta vrstva lidí, které se spor o vládu nejvíce dotýkal, a to hlavně proto, že zemědělci toužili po reformě, která by je zbavila velkostatkářského systému.⁹⁰ Lidé migrují po destabilizované Kolumbii v různých bojových seskupeních.

Co se týče vedoucích liberálů, tak ti své funkce ztrácejí s odůvodněním, že plán národní jednoty O. Peréze nespadá do politické kompetence konzervativců. Liberálové se však nevzdali a takticky využili ozbrojený lid, aby získali zpět svá privilegia. Liberálové se zčistajasna rozpomněli na Gaitánovy myšlenky a snažili se lidu opět zalíbit tím, že financovali guerilly, jejichž činnost destabilizuje vládu. Když se do čela státu postavil generál Rojas Pinilla (1953), svítla naděje na mír. Spolky se dobrovolně v zájmu míru odzbrojovaly. Po jeho odchodu z funkce (1957) jsou ovšem bývalí bojovníci pronásledováni. Nastala tedy nutnost ozbrojit se znovu...

⁸⁷ Kokorico chickens - firma těžící z požívání kuřat

⁸⁸ Gloria Gaitan; DANIEL SAMPER PIZANO - Who killed Jorge E. Gaitan?

<http://www.icdc.com/~paulwolf/gaitan/elnuevoherald15oct2000.htm>, říjen 2000

⁸⁹ MICHEL NOLL, filmový dokument: Polické vraždy – Jorge Gaitán, Francie 2006, 52 min.

⁹⁰ tamtéž

6.1 La Violencia

Následující období je v kolumbijských dějinách známo pod pojmem La Violencia⁹¹ (přel. násilí). Do tohoto období spadají léta 1948 – 1957,⁹² přičemž údaje o roku jeho ukončení se ve více zdrojích liší⁹³ nebo se tyto roky považují za její první fázi. Violencia byla vládou namířena proti příznivcům liberální strany, především na ty, kteří se účastnili Bogotaza. Oběti Violencie byly nejpočetnější v letech 1948 – 1949, a sice 110 000, na konci 70. letech bylo napočítáno celkem 300 000 obětí. Violencia jako taková podnítila silnou migrační vlnu směrem do Venezuely. Mimo migraci vnější si Kolumbie prodělala i migraci vnitřní směrem ze zemědělských oblastí k průmyslovým oblastem. Pro příklad v roce 1938 tvořili 71% všech obyvatel venkované, v roce 1964 už to bylo jen pouhých 47%.⁹⁴

Na násilí konané těmi nejvyššími třídami reagovali povstalci zejména dvěma způsoby:

- a) guerillovým hnutím
- b) venkovskou sebeobranou

Vojenské expedice vlády směřované na území, které bylo pod kontrolou guerillových hnutí nebo ve kterém fungovala venkovská sebeobrana, končily obvykle neúspěchem.

Druhá velká vlna násilí, která časově kopíruje vládu vojenského diktátora Gustava Rojas Pinilly (1953 - 1957), vyvrcholila se vznikem tzv. „Las colonias“, dalších zón sebeobrany, v druhé polovině 50. let. Tyto zóny fungovaly v podstatě jako nezávislé republiky. Patřily mezi ně provincie: El Pato, Guayabero, Marquetalia, Sumapaz, Ariar, Icononzo, Tequendama, Páez, Rio Chiquito a Agriari.⁹⁵ Tyto republiky byly před nájezdy vládních vojsk chráněny přírodou - Kordiliérami i lidmi – guerillovými oddíly (hlavní z nich Llano) v čele s komunisty. S příchodem Rojase Pinilly zpočátku svítila naděje na mír. Pinilla nabídl povstalcům amnestii, pokud složí zbraně. Nemalá část z nich tomuto slibu uvěřila. Kdo takto učinil, nebyl amnestován, ale rovnou zavražděn.⁹⁶

Jak již bylo zmíněno, spousta povstalců nabídku míru přijala, nicméně vedení komunistické strany (=PCC) tento návrh odmítlo. „Las colonias“ se od ostatních míst země značně odlišovaly svým poklidným životem a také tím, že nastolily základní demokratické zemědělské reformy. Jejich zánik začal v roce 1964 vládní invazí do Marquetalie.⁹⁷

6.2 Ekonomika

V letech 1948-49 se zdvojnásobily ceny kávy na světovém trhu. Tyto ceny stále rostly a v letech 1951 a 1953 se dokonce zčtyřnásobily, z čehož Kolumbie značně těžila. Vzestup cen byl způsoben snížením brazilské účasti na kávových trzích vzhledem k úbytku brazilských

---

⁹¹ dále už jen Violencia

⁹² BARTEČEK IVO: Ibero-Americana Pragensia, 1989, s. 71 a s. 73

⁹³ Jorge Eliécer Gaitán/ 'El Caudillo del Pueblo',

http://www.partidoliberal.org.co/root/index.php?option=com_content&task=view&id=1020&Itemid=16

⁹⁴ BARTEČEK IVO: Ibero-Americana Pragensia, 1989, s. 73

⁹⁵ PEČÍNKA PAVEL: Od Guevary k Zapatistům, Doplněk, Brno 1998, s. 132

⁹⁶ La violencia que generó más violencia,

<http://www.colombia.com/especiales/2002/farc/historia/>

⁹⁷ jedna ze zón sebeobrany; IVO BARTEČEK: Ibero-Americana Pragensia, 1989, s. 73-74

kávovníků. Tím, že káva byla ekonomickou zárukou, získává vliv tradiční konzervativní společnost spojená se zemědělským vývozem a americkým imperialismem.⁹⁸

6.3 Agrární reforma

Již v roce 1936 padl návrh zákona, který by omezil vlastnictví pozemků na nejvyšší možnou hodnotu 300 hektarů, další zmínka o nutnosti zemědělské reformy se objevuje v *Plan Gaitán*. O reformu šlo už v samých počátcích války. Pro Kolumbijce je půda naprosto zásadní, je to zdroj jejich obživy, proto byla agrární otázka neustále aktuální. Buržoazie slibovala zemědělskou reformu po pádu diktátorské vlády G. R. Pinilla, reforma ale narazila na odpor vlastníků rozlehlých pozemků. Postupně se vykristalizovaly dvě metody řešení agrárního problému. Carlos Lleras Restrepo se snažil vytvořit takové podmínky, aby populace zůstala na venkově. Jeho vize vypadala tak, že z mála majitelů velkých pozemků vznikne hodně majitelů vlastních pozemky menší rozlohy. Lauchlin Currie oproti tomu navrhoval vytvořit pracovní místa v průmyslových centrech, která budou schopna efektivně zpracovat výrobky primárního sektoru. Tato varianta počítá s udržení velkostatků a s podporou průmyslu od kapitalistických zemědělských firem.

Vybrána byla první reforma, ale prakticky se ji nepodařilo zavést. Venkov se rozdrobil a vznikla velká nezaměstnanost. Poté se opět posílila moc velkostatkářů, ale bohužel bez plánované tvorby pracovních míst.⁹⁹ Reforma byla nakonec svěřena institutu INCORA,¹⁰⁰ kterému se podařilo převést vlastnictví půdy na nižší třídu, ale bohužel jen formálně. Situace se začala zlepšovat až v 60. a 70. letech, kdy se situace pro nižší vrstvu sice nezměnila, ale k půdě se postupně dostávají alespoň střední vrstvy. S tímto zlepšením přichází i uklidnění situace na bojišti. V tomto období zůstalo v guerillách dle odhadů přibližně 750 bojovníků.¹⁰¹

6.4 FARC¹⁰²

FARC je partyzánská organizace (= guerilla) s levicovou ideologií, která dodnes bojuje proti vládě v Kolumbii.

V roce 1964 kolumbijská armáda, s využitím půjčky od USA, zahájila napalмовý¹⁰³ útok na Marquetalii. V čele odporu stál (podle FARC) Manuel Marulanda.¹⁰⁴ Tento útok ještě více namotivoval přeživší k tomu, aby vyhlásili Kolumbii válku, přičemž založili spolek, tzv. Jižní blok.¹⁰⁵

V roce 1966 na každoroční konferenci guerillových vůdců Jižní blok rozšířil svůj vojenský program celonárodně pomocí nově vzniklé organizace FARC (formovat se začala už

⁹⁸ BARTEČEK IVO: Ibero-Americana Pragensia, 1989, s. 71

⁹⁹ BARTEČEK IVO: Ibero-Americana Pragensia, 1989, s. 74

¹⁰⁰ Instituto colombiano de reforma agraria, přel. Kolumbijský institut zemědělské reformy

¹⁰¹ BARTEČEK IVO: Ibero-Americana Pragensia, 1989, s. 75

¹⁰² Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia, přel. Revoluční ozbrojené síly Kolumbie; celá zkratka a název zní: FARC – EP, Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia–Ejército del Pueblo, přel.

Revoluční ozbrojené síly Kolumbie – armáda lidu; zkratka FARC je častější, obrázek příloha č. 22

¹⁰³ napalm je rosolovitá zápalná bojová hmota

¹⁰⁴ přezdívaný „Tirofijo“, přel. Přesná muška, obrázek viz příloha č. 19

¹⁰⁵ LIZ HARPER - Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)

http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_farc.html, květen 2002

v letech padesátých¹⁰⁶). Do čela byl oficiálně zvolen Manuel Marulanda, za politického otce FARC je považován jeho přítel Jacobo Arenas.

Co se týče ideologie, tak FARC byla komunistického, čistě nacionálního rázu. Neinspirovala se sovětským nebo kubánským modelem, na rozdíl od další guerilly ELN, která se naopak k těmto modelům hlásila.

Zpočátku měla FARC rozdrobená pole působnosti, která se vláda snažila neúspěšně ničit. Během sedmdesátých a osmdesátých let si FARC budovala svou vlastní samosprávu. Začala zakládat školy, půdní, zdravotní a soudní systém. V podstatě vznikaly samostatné regiony na jihu země. Napříč Kolumbií fungovalo tou dobou zhruba sedmadvacet oddílů FARC. Díky lepší územní správě získala FARC všeobecnou podporu a popularitu. Této popularity si všiml i konzervativní prezident Belisario Betancur (1982 – 1986) a rozhodl se, že se skupinou FARC povede oficiální jednání o příměří.¹⁰⁷

V květnu 1984 FARC a vláda podepisují mírovou smlouvu *La Uribe*, která zajišťovala pro FARC právo na vznik legitimní politické strany. Tato strana nesla název *Unión Patriótica* (zkráceně UP) a zahrnovala neozbrojené guerillové bojovníky, komunisty a gaitánovské liberály. Její hlavní myšlenky byly: neúplatná policie, tvrdší tresty pro obchodníky s narkotiky a efektivní pozemkové a ekonomické reformy.¹⁰⁸ Postupem času UP získávala stále větší vliv, což se samozřejmě nelíbilo pravici, které se o to více snažila o zlikvidování guerill a levicových sympatizantů. Od roku 1984 zmizelo minimálně 3 000 členů UP.¹⁰⁹

FARC získává peníze hlavně z únosů, tedy z výkupného, „daní z koky“ a vydírání. Když v roce 1990 Arenas zemřel, FARC ještě zvýšila spojení s narkoobchodem tím, že reinterpretovala Arenasovu ideologii, a sice v ní zahrнула legalizaci obchodu s drogami. Argumentem pro ně bylo, že Kolumbie tak může profitovat z vysoké americké závislosti na kolumbijském drogovém trhu. V polovině 90. let tvořil obchod s drogami 65% příjmů FARC.¹¹⁰ Zvýšení příjmů mělo za následek rozvoj a modernizaci.

V letech 1996 – 1998 FARC vyděsila vládu svými častými vojenskými úspěchy. V souvislosti s četnými vítězstvími FARC proběhlo několik demonstrací proti vládě s hlavním požadavkem: znovu zahájit mírová jednání. Podnět k tomu, aby FARC vyhlásila klid zbraní, dal prezident Andrés Pastrana.¹¹¹ Nabídl guerille demilitarizovanou zónu v jižní Kolumbii. Toto pásmo mělo rozlohu 42 000 km² se skoro 120 000 obyvateli.¹¹² Mírová jednání však zůstávala i po vzniku demilitarizované zóny neproduktivní. Zlom nastal až po třech letech, kdy FARC propustila několik stovek rukojmích. Někteří jedinci byli vězněni i po několik let.

FARC čteně ukončovala mírová jednání pod záminkou, že kolumbijská armáda a polovojenské oddíly pronikají do jejich areálu. Vládu žádala o uznání FARC jako legitimní politické skupiny, o propuštění svých vězňů a o uskutečnění ekonomických a pozemkových reforem. Ve své činnosti však FARC nijak nepolevovala. Začátkem nového tisíciletí bylo

¹⁰⁶ FARC remonta sus orígenes a la República de Marquetalia
http://pan.starmeda.com/noticias/pazcolombia/farc_134987.html, 17. květen 2005

¹⁰⁷ tato jednání pohasla s odchodem prezidenta Betancura z funkce

¹⁰⁸ LIZ HARPER - Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)

http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_farc.html, květen 2002

¹⁰⁹ tamtéž

¹¹⁰ LIZ HARPER - Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)

http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_farc.html, květen 2002

¹¹¹ prezidentem Kolumbie 1998-2002; Presidentes Colombianos

<http://www.lablaa.org/blaavirtual/ayudadetareas/poli/poli73.htm>

¹¹² LIZ HARPER - United Self-Defense Forces of Colombia (AUC)

http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_auc.html, září 2002

provedeno několik únosů významných osob: Consuelo Araújooguera¹¹³ (únos a smrt), Alan Jara¹¹⁴ (unesen v roce 2001, stále vězněn), Jorge Géchem Turbay¹¹⁵ (únos letadla v roce 2002, propuštěn – únor 2008), Ingrid Betancourt¹¹⁶ (unесena při své politické kampani v roce 2002, osvobozena v červnu 2008 mistrnou Istí kolumbijské armády)¹¹⁷ a mnoho dalších...

FARC vyhlásila politiku „Law 002“, která přikazuje lidem s majetkem 1 000 000 \$ (nebo vyšším) platit tzv. „daně z války“, v jiném případě budou uneseni.¹¹⁸

Boje proti FARC nejsou vedeny pouze vojenskou cestou, ale i skrze finanční odměny pro dezertéry a rozvraceče guerilly. Kolumbijská vláda platí miliony dolarů odměny za vraždy vůdců organizace. Naskytá se však otázka, jestli je to morálně správné... Proč má dostávat odměny zločinec podobného ražení, jako ten zavražděný? Pro příklad uvedu jeden „nechutný“ případ, kdy bodyguard zastřelil svého nadřízeného a jako důkaz, že ho zavraždil, přinesl úřadům jeho ruku... Vyplácení peněz brutálním vrahům se spouště lidí nelíbí. Ale jaká je jiná alternativa? Fakta mluví tak, že počty členů FARC se snižují. Počátkem února 2008 byl počet příslušníků FARC odhadován na 6000 – 8000.¹¹⁹

Pokud vláda zběhlé rozvraceče zavře do vězení, potencionální dezertéry to utvrdí v tom, že v klidu opustit guerillu je pro ně nemožné, což rozhodně více zběhů na stranu vlády nenaláká. Přesto Kolumbie debatuje na téma, je - li to morálně přijatelné...¹²⁰

V současné době je organizační struktura FARC silně narušena. Příčinou je smrt Manuela Marulandy (26. březen 2008), zakladatele FARC, jenž býval označován za nejstaršího partyzána světa. V čele FARC ho nahradil Alfonso Cano, který je spíše politikem než vojákem. Pro partyzány je odchod jejich modly těžkou ranou.¹²¹

6.5 AUC¹²²

AUC je organizace, která sdružuje a řídí operace pravicových polovojenských oddílů bojujících proti levicovým guerillám převážně na severu Kolumbie.¹²³

¹¹³ populární bývalá ministryně kultury

¹¹⁴ bývalý guvernér departementu Meta; SECRETARY-GENERAL CALLS AGAIN FOR IMMEDIATE RELEASE OF ALAN JARA ON SECOND ANNIVERSARY OF KIDNAPPING IN COLOMBIA

<http://www.unis.unvienna.org/unis/pressrels/2003/sgsm8779.html>, 15. červenec 2003

¹¹⁵ senátor; The former senator Jorge Eduardo Géchem, who was released by the FARC

<http://poorbuthappy.com/colombia/post/the-former-senator-jorge-eduardo-gchem-who-was-released-by-the-farc/>, únor 2008

¹¹⁶ kandidátka na prezidenta se snahou o nastolení dlouhodobého míru a bojující proti korupci;

SIMONE RADAČIČOVÁ - Ingrid Bétancourt: 1000 dní v zajetí

<http://www.blisty.cz/art/20764.html>, 22. listopad 2004

¹¹⁷ Kolumbijci osvobodili Bétancourtovou mistrným trikem

<http://www.novinky.cz/clanek/144041-video-kolumbijci-osvobodili-betancourtovou-mistrnym-trikem.html>, 3. červen 2008

¹¹⁸ LIZ HARPER - Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)

http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_farc.html, květen 2002

¹¹⁹ JEREMY McDERMOTT - Colombia's rebels: A fading force?

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/7217817.stm>, únor 2008

¹²⁰ ROMAN GAZDÍK - Kolumbie se hádá, zda platit miliony vrahům z FARC

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=523882>, 13. březen 2008

¹²¹ ROMAN GAZDÍK – Nejstarší partyzán světa je mrtev. Zvládne mír?

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=606347>, 26. květen 2008

¹²² Autodefensas Unidas de Colombia, přel. Spojené sebeobrané síly Kolumbie, příloha obrázků č. 21

¹²³ LIZ HARPER - United Self-Defense Forces of Colombia (AUC)

http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_auc.html, září 2002

AUC považuje komunistické guerilly za „podvratné“, protože zcela opomíjejí ideologii marxismu-leninismu (tu zastávaly při svém zrodu) za účelem bohatnutí z obchodu s narkotiky. Svoji popularitu si získává tím, že je nositelem obrany proti guerillám i na nejodlehlejších místech Kolumbie. Obyčejně se státní ochrana nedostane tak daleko.

AUC se skládá ze členů civilních stráží, venkovských obranných jednotek nebo z bývalých vojáků a policistů, kteří zastrašují třeba jen podezřelé ze spolupráce s guerillami, běžně i učitele, žurnalisty, vysoké náboženské nebo politické představitele.

Nejhlubší kořeny této organizace sahají do padesátých let 20. století, kdy se velkostatkáři snažili zabránit plenění a rozkrádání jejich půdy levicovými a rolnickými skupinami. S trvalými příjmy ze společností obchodujících v zemědělství tato hnutí vzkvétala a efektivně využívala nepřítomnosti státního práva v odlehlých oblastech. Největší rozvoj proběhl v 80. letech. Sebeobranné milice byly významně finančně podporovány drogovými kartely, které tou dobou vlastnily většinu kolumbijské orné půdy. Je jasné, že finanční pomoc od drogových kartelů z Cali a Medellín přicházela hlavně kvůli obraně jejich zájmů. Guerilly se totiž snažily vybírat od plantážníků „daně z koky“, na územích, která měly pod kontrolou, a dokonce se snažily zakládat své vlastní narkofarmy.

Významnou osobou pro budoucí AUC byl Fernando Castaño, taktéž obchodník s narkotiky a šéf polovojenských oddílů (nazývaných např. zkratkou *para* ze slova *paramilitar*). Býval přítelem Pabla Escobara¹²⁴ a zpočátku spolupracoval s Medellínem, potom naopak spolupracoval s kartelem s Cali a založil organizaci Los Pepes, která se snažila o Escobarovo zničení.¹²⁵ Castaño založil a řídil polovojenskou organizaci ACCU (Autodefensas Campesinas de Córdoba y Uruba), která byla předchůdkyní AUC. Se svým bratrem Carlosem ji založili, aby pomstili vraždu jejich otce spáchané guerillou FARC. ACCU údajně chránila spolky narkoobchodníků. Ne proto, že by s nimi nějak zvlášť sympatizovali, ale hlavně proto, že měli stejný zájem jako ACCU a sice zničit guerilly.

V 90. letech po smrti svého bratra stál v čele ACCU Carlos Castaño, který chtěl milice sjednotit celonárodně, a tak vznikla AUC, jejíž jádro tvořilo ACCU. Carlos má podle amerického tisku silné charisma, které vzbuzuje u spousty lidí sympatie. Castaño se snažil během roku 2001 o to, aby byla AUC uznána jako legitimní politická strana. Tak se nestalo. Castaño přiznal, že AUC má příjmy z „daní z koky“, ale jakékoliv spojení mezi mafii, obchodem s narkotiky a AUC (tedy i ACCU) rezolutně popřel. Ovšem americké tajné služby tvrdí něco jiného.¹²⁶

Tato organizace už v Kolumbii prakticky nefunguje, díky její demobilizaci v roce 2006.¹²⁷ Neznamená to však, že zanikly polovojenské oddíly, protože bývalí členové se seskupují do jiných, menších, pravicově radikálních organizací, jako je například *Águilas negras*.¹²⁸

---

¹²⁴ šéf kartelu z Medellín, zmíněno i později

¹²⁵ "Yo fui el creador de los Pepes" http://www.semana.com/wf_InfoArticulo.aspx?IdArt=54972, 27. červen 1994

¹²⁶ LIZ HARPER - United Self-Defense Forces of Colombia (AUC) http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_auc.html, září 2002

¹²⁷ V Kolumbii složilo zbraně téměř 31 000 pravicových povstalců <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/clanek.phtml?id=178324>, 16. červen 2006

¹²⁸ přel. Černí orlí
Las 'Águilas negras', grupo conformado por desmovilizados de las autodefensas, ya azotan 5 regiones http://www.eltiempo.com/conflicto/noticias/ARTICULO-WEB-NOTA_INTERIOR-3306783.html, 31. říjen 2006

7 NARKOMAFIE

7.1 Co je to mafie?

Evropští kriminalisté definovali mafii tak, že je to organizace, která splňuje následující 4 body:

- 1) mít vlastní politické zástupce
- 2) existence druhé generace, která je bez podezření a trestních záznamů
- 3) legalizovat své vlastnictví
- 4) řídit neviditelné násilí¹²⁹

7.2 Vývoj mafie v Kolumbii

Zlomový bod pro vývoj současné Kolumbie byla vražda J. E. Gaitána a následné období Violencie. Je tomu tak stejně i v otázce obchodu s drogami a s ním spojenou mafii. Za Violencie převládaly ve společnosti machistické nálady. Čím nebezpečnější a odvážnější činy muž dělal, tím byl váženější. Nosit u sebe zbraň bylo zcela běžné. Ještě v polovině 60. let obchod s narkotiky vůbec neexistoval.¹³⁰ Narkoobchod vznikl v 70. letech a to pouze na pobřeží, do vnitrozemí se dostával až časem. Sedmdesátá léta byla ve znamení marihuany. V letech 80. nastává éra kokainu a prvopočátky mafií ze 70. let se přeměňují na mafie zcela fungující. Mafie a narkoobchod fungují za pomoci kolumbijských emigrantů převážně z 60. let. V 90. letech se do Kolumbie dostalo i opium prostřednictvím Afghánců, kteří přijeli do Ekvádoru nebo Bolívie s turistickými vízy, a odsud řídili setbu. Policie se už dlouho snaží o vymýcení obchodu s drogami a jejím hlavním úkolem je, aby se Kolumbie ze země pěstitelské nepřeměnila na zemi spotřebitelskou. Kostru mafie tvořily dva hlavní kartely, kartel z Cali a kartel z Medellín.¹³¹

7.3 Kartely

Kartely mají původ v sicilské mafii. Kopírují její organizační strukturu a ideu vytvořit paralelní stát. Nejprve byly základem rodinné vztahy, aby vazba mezi členy kartelu byla silná. Postupem času se kartely vyvinuly jako organizace nejen pro rodinné příslušníky.

Základní rozdíl mezi fungováním kartelu z Cali a Medellín byl v tom, že Medellín svoje záměry prosazoval násilím, kdežto Cali naopak vsázel na image neškodné skupiny, která však své cíle prosazovala skrze rozsáhlou korupci státních zaměstnanců a nejrůznějších donašečů. Jejich přízeň si získávali různými peněžními dary a populistickým chováním (např. praní peněz přes síť lékáren La Rebaja). Vzhledem k počtu lidí spojených s kartelem z Cali

---

¹²⁹ SERRANO CADENA, ROSSO JOSÉ: Šach mat, přeloženo Šárka Holišová, Mladá fronta 2005, s. 81

¹³⁰ SERRANO CADENA, ROSSO JOSÉ: Šach mat, přeloženo Šárka Holišová, Mladá fronta 2005, s. 24

¹³¹ tamtéž, s. 26-27 a 31-32

bylo zapotřebí absolutní utajení šéfů kartelu. Častokrát vlastnili několikero mobilních telefonů, bytů, domů, automobilů... Svůj vzhled měnili co možná nejčastěji, aby zůstávali v anonymitě. Pokud byl nějaký problém, měli k dispozici dvojníky, kteří zmátli vyšetřovatele, zatímco skuteční bossové utíkali jednou z tajných chodeb.

Zcela zásadní byl boj mezi kartely samotnými. Zemi ovládl silný regionalismus. Pablo Escobar,¹³² šéf kartelu z Medellínu, byl nejspíše nejkrutější masový vrah v dějinách Kolumbie. Problémem bylo, že i přes svou krutost, byl u chudé vrstvy obyvatel vcelku oblíben, protože Pablo pocházel z nižších kruhů a nemajetní v něm viděli vzor, jak se dostat nahoru. Stal se v podstatě symbolem, ikonou. Byla to nejvlivnější osoba v Kolumbii (dle časopisu Forbes byl v roce 1989 sedmý nejbohatší člověk na Zemi¹³³).

Pablo Escobar, bratři Ochoové a Carlos Lehder (všichni vysokí představitelé kartelu z Medellínu) vlastnili největší plantáže koky a máku v Kolumbii. Dopadením a následnou vraždou Escobara v roce 1993¹³⁴ pak plně nastoupila éra kartelu z Cali, tedy především jeho šéfů. Nejvyšší z nich se jmenoval Gilberto Rodríguez Orejuela, přezdívaný *Šachista*, který je v současné době zatčen.

Díky zefektivnění práce policie a finanční podpoře USA byly velké kartely v Kolumbii prakticky zničeny. Medellín skončil své působení smrtí Pabla Escobara a Cali byl v druhé polovině devadesátých let pozatýkáán kolumbijskou policií. V současnosti je obchod s narkotiky rozšířen v malých organizacích, které nepoužívají násilí, a udržení anonymity pro ně není problém.

7.4 Jak to spolu souvisí?

A jak to spolu vše souvisí?¹³⁵ Kartely bojovaly proti státu prostřednictvím atentátů a proti guerillám, se kterými měly územní spory a neshody v otázce daní. Kontakty kartelů a guerill byly omezené a spočívaly pouze ve vzájemně výhodné pomoci. Narkomafie nabízela ekonomickou pomoc guerillám výměnou za jejich požadavky určené vládě. Přesněji řečeno, požadavky guerill měly vypadat tak, aby vyhovovaly kartelům.¹³⁶

Nejmocnější městská narkomilice MAS¹³⁷ vznikla roku 1982.¹³⁸ K jejímu založení došlo po únosu sestry bratrů Ochoových levicovou guerillou M-19. Medellín do čela MAS nominoval Josého Gonzala Rodrígueza Gachu. Tyto pravicové smrtící jednotky zahrnovaly 2 300 nájemných vrahů, kteří působili primárně ve městech, stejně jako Medellín a jejich činnost

---

¹³² obrázek viz příloha č. 22

¹³³ The life and death of Pablo Escobar <http://www.cocaine.org/colombia/pablo-escobar.html>

¹³⁴ STEVE GRANT - Pablo Escobar ? unquenchable savagery and a big fat spliff
<http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/reviews/killing-pablo-by-mark-bowden-752803.html>,
25. červen 2001

¹³⁵ obrázek viz příloha č. 23

¹³⁶ SERRANO CADENA, ROSSO JOSÉ: Šach mat, přeloženo Šárka Holišová, Mladá fronta 2005,
s.104

¹³⁷ *Muerte a Secuestradores* , přel. Smrt únoscům

¹³⁸ LIZ HARPER - United Self-Defense Forces of Colombia (AUC)
http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_auc.html , září 2002

se zaměřovala hlavně na lidi z UP, kteří údajně spolupracovali s guerillami. Po tom, co byl zavražděn hlavní představitel UP, FARC své násilí ještě zesílila.¹³⁹

Proti Medellín stál kartel z Cali a stát. Paradoxně spolu spolupracovali stát a kartel z Cali za účelem zničit kartel z Medellín a hlavně zničit Pabla Escobara. Se stejným cílem vznikla již avizovaná organizace *Los Pepes*.¹⁴⁰

8 SOUČASNOST¹⁴¹

Co je v Kolumbii stále aktuální, je mírový proces. Polovojenská organizace AUC vyhlásila v prosinci 2002¹⁴² jednostranné příměří a již v lednu následujícího roku zahájila rozhovory s vládou. Od té doby začala postupná demobilizace členů organizace, která skončila v roce 2006. Demobilizace spočívá v tom, že vojáci pravicových jednotek složí zbraně a dostanou jen nízké tresty i za ty nejhorší zločiny. Bohužel většina bývalých příslušníků organizace se připojí do menších soukromých komand a nadále se věnuje pašování drog a terorizování obyvatel. Mírová jednání se skupinou FARC trvají s přestávkami od devadesátých let.

Současné požadavky FARC¹⁴³:

- Osvobození pěti set guerillových bojovníků, kteří se nacházejí v kolumbijských vězeních.
- Osvobození dvou svých vůdců, kteří byli deportováni do USA.
- Demilitarizovanou zónu o rozloze města New York, kde by se rozhovory konaly.

Současné požadavky vlády:

- Osvobození politických vězňů zadržovaných levicovými guerillami několik let.
- Závazek, že se bojovníci guerilly, kteří budou recipročně propuštěni z kolumbijských věznic, nevrátí k ozbrojenému boji.

Hlavním vyjednávačem míru se v roce 2007 stal Hugo Chávez (venezuelský prezident), který se sám nabídl vykonávat tuto funkci... Jeho návrh byl přijat už proto, že Venezuela s Kolumbií sousedí, že se jedná o významnou politickou osobnost a hlavně je levicového cítění, takže má ke guerillám myšlenkově blízko a je jimi respektován.¹⁴⁴

Chávez byl ale z mise odvolán prezidentem Uribem¹⁴⁵ pro jeho jednání s kolumbijským činitelem bez Uribeho vědomí.¹⁴⁶ Později však vyšlo najevo, že šlo pouze o nepodstatné

---

¹³⁹ tamtéž

¹⁴⁰ *Perseguidos por Pablo Escobar*, přel. Pronásledování Pablem Escobarem

¹⁴¹ V následující části mé práce jsem zpracovala stručný souhrn nejdůležitějších aktualit z Kolumbie od data 21.1.2006 do 3.7.2008. Zdrojem všech informací pro mne byl server *aktualne.cz*. nebo *novinky.cz*

¹⁴² V Kolumbii složilo zbraně téměř 31 000 pravicových povstalců
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/clanek.phtml?id=178324>, 16. červen 2006

¹⁴³ ROMAN GAZDÍK - Chávez zkouší novou roli spasitele rukojmích
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=513209>, 6. listopad 2007

¹⁴⁴ tamtéž

¹⁴⁵ kolumbijský prezident, obrázek viz příloha č. 24

informace (Chávez chtěl znát počet rukojmích zadržených v guerillách).¹⁴⁷ Nicméně Venezuela na podzim roku 2007 odvolala svého velvyslance z Kolumbie, čímž zmrazila vzájemné diplomatické vztahy.¹⁴⁸ FARC však jakákoliv jednání s Uribem odmítla.

Do případu se vložila i Francie. Příčinou byl únos kandidátky na kolumbijskou prezidentku pocházející z Francie, Ingrid Bétancourtovou.¹⁴⁹ Propuštění Bétancourtové bylo jednou z priorit zahraniční politiky francouzského prezidenta Sarkozyho.¹⁵⁰ Ten také vystřídal Hugo Cháveze ve funkci vyjednavče mezi kolumbijskou vládou a guerillami.¹⁵¹ Chávez má ale stále vliv a to díky tomu, že FARC hodlá odevzdávat rukojmí pouze Chávezovi nebo osobám jím pověřeným. Tímto postupem už prošlo šest politických vězňů.¹⁵²

Ovšem býti bojovníkem FARC není žádná pohádka, jak dokazuje nálezný deník příslušnice této skupiny. Při útoku na tábor FARC se vládním vojákům podařilo vyrušit skupinku koupajících se dívek. Všechny se rozutekly, ale něco po nich přece jen zůstalo, deník...

Zápisky patřily nizozemské dívce Eillen. Nejdříve pro FARC pracovala jako překladatelka. Ke guerille se přidala v roce 2002, protože ji okouznil revoluční marxismus – leninismus, ale její nadšení postupně ochablo...

„Jsem z FARC unavená, unavená z těch lidí, unavená z komunitního života, z toho, že nemám nic pro sebe. Kdybychom jen věděli, za co bojujeme. Pak by to za něco stálo.“

Poslední telefonát s rodinou:

„Máma plakala, táta taky. Ted' musím čekat na svůj trest. Každý může volat, jen já ne.“ „Co to je za organizaci? Někteří mají peníze, cigarety a sladkosti. Zbytek musí o vše prosit.“

Dále v deníku stojí, že jí vůdci zakázali odejít a nesmí udržovat kontakt s rodinou.¹⁵³

Na FARC je podle všeho napojeno i více Evropanů. Zpravidla pracují jako prostředníci mezi vládou, guerillou a nevládními organizacemi.

Důležitou roli pro Kolumbii hrají USA. Spojené státy a Kolumbie spolu v únoru 2006 uzavřely smlouvu o volném obchodu. Dle Roba Portmana¹⁵⁴ má význam pro USA v několika směrech a ten hlavní z nich je, že smlouva posílí boj proti obchodu s narkotiky, podpoří budování demokratických institucí a pomůže ekonomickému rozvoji Jižní Ameriky, což je jedna ze složek americké regionální politiky.¹⁵⁵

---

¹⁴⁶ ROMAN GAZDÍK - Kolumbie odvolala Cháveze z jednání o zajatcích
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=514626> , 22. listopad 2007

¹⁴⁷ ROMAN GAZDÍK - Případ Bétancourtová: Proč video nepřinesl Chávez?
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=515371> , 30. listopad 2007

¹⁴⁸ tamtéž

¹⁴⁹ obrázek viz příloha č. 25

¹⁵⁰ ROMAN GAZDÍK - Francie slíbila poskytnout azyl kolumbijským partyzánům
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=601049> , 30. březen 2008

¹⁵¹ ROMAN GAZDÍK - Kolumbie přezakázala guerillám únos synů prezidenta
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=516618> , 14. prosinec 2007

¹⁵² ROMAN GAZDÍK - Kolumbijské guerilly předají Chávezovi tři rukojmí
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=516969> , 19. prosinec 2007

¹⁵³ Nález deníku odhalil realitu života mezi povstanci
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=500805> , 7. září 2007

¹⁵⁴ šéf Úřadu obchodního zmocněnce

¹⁵⁵ USA uzavřely dohodu o volném obchodu s Kolumbií –

To, že USA a Kolumbie mezi sebou mají pevný vztah, naznačuje i návštěva George Bushe ml. v březnu 2007. Byl to první americký prezident po 25 letech, který se odvážil přijet přímo do Bogoty.¹⁵⁶ Jeho předchůdci se při návštěvě Kolumbie hlavnímu městu z bezpečnostních důvodů vyhýbali. Bush se na návštěvě snažil vylepšit reputaci americké politiky, která ve státech Jižní Ameriky není zrovna nejlepší, a znovu tak vyjádřit podporu prezidentu Uribemu.

Ten v roce 2006 vyhrál ve volbách již druhý čtyřletý mandát. Jeho vítězství bylo předpokládáno, poněvadž Uribe je v zemi celkem populární. Podporuje politiku USA a je hlavním Bushovým spojencem v Jižní Americe.

Kvůli jeho znovuzvolení se musela změnit ústava, protože jeho předchůdci mohli být v úřadu pouze jednou.¹⁵⁷ Jeho snaha o vytvoření demokratické Kolumbie se projevila i ve schválení zákona o částečném zrovnoprávnění homosexuálních párů, tedy v otázce jejich sociálních jistot a dědických práv. To vše pro páry se soužitím delším než dva roky. Adopci dětí a sňatky gayů prý Uribe nepovolí.¹⁵⁸ Co se týče jeho rodiny, otce zabily guerilly v roce 1983 a o únos jeho synů se FARC pokusila v prosinci 2007, naštěstí neúspěšně. Tato fakta nejspíše stojí za tvrdostí, se kterou Uribe ke guerillám přistupuje.¹⁵⁹

Ovšem i jeho vládu postihly skandály. Vyšetřuje se totiž napojení vládní koalice na polovojskové oddíly a to celkem u šestatřiceti poslanců. S financováním bojovníků, ať už na jedné nebo na druhé straně, má problém i společnost Chiquita... Organizace FARC i AUC jsou oficiálně označeny za teroristické (jsou na seznamu teroristických organizací v USA i Evropské unii). Ve Spojených státech je financování teroristických organizací trestné, a tak musela Chiquita platit... V letech 1989 – 1997 financovala levicové guerilly FARC a ELN, od roku 1997 do roku 2004 naopak pravicovou AUC. Důvody, proč Chiquita ve financování „přeběhla“ na druhou stranu, nejsou zcela známy. Pravděpodobně za tím stálo zařazení FARC na seznam teroristických organizací amerického ministerstva zahraničí (1997; AUC přidána až 2001) a také to, že v regionu, kde společnost působila, získala AUC větší vliv. Společnost tvrdí, že naopak byla obětí vydírání. Chiquitu obvinily i oběti AUC z toho, že spolupracovala s pravicovými eskadrami smrti, aby měla větší kontrolu nad regionem. Chiquita se odmítá obětí jakkoliv zodpovídat.¹⁶⁰

V současnosti jsou jedním z ožehavých témat popravy venkovanů kolumbijskou armádou. Počet zdokumentovaných obětí nelegálních poprav se za pět let (2002 – 2007) vyšplhal na 955. Ilegální popravu spočívají v tom, že vojáci své oběti popraví a posléze převléknou do partyzánských uniforem. Armáda popravuje venkovany, protože si myslí, že napomáhají partyzánům.¹⁶¹ Kolumbijská vláda chce nyní zavést komisi, která se bude celou věcí zabývat. Ovšem na tento problém poukazují kolumbijská média již dlouho a vláda s ním dosud nic neudělala.

<http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/clanek.phtml?id=91273> , 27. únor 2006

¹⁵⁶ VENDULA KRÍŽOVÁ - Bush: Kolumbie, měj mě ráda. Zaplatím

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/clanek.phtml?id=376428> , 12. březen 2007

¹⁵⁷ ROMAN GAZDÍK - Kolumbijští vojáci popravují stovky venkovanů

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=510664> , 11. říjen 2007

¹⁵⁸ Kolumbie částečně zrovnoprávnila homosexuální páry

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/clanek.phtml?id=448462> , 15. červen 2007

¹⁵⁹ ROMAN GAZDÍK - Kolumbie přezabila guerillám únos synů prezidenta

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=516618> , 14. prosinec 2007

¹⁶⁰ ROMAN GAZDÍK - Chiquita zaplatila pokutu. Za financování teroristů

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=508285> , 19. září 2007

¹⁶¹ ROMAN GAZDÍK - Kolumbijští vojáci popravují stovky venkovanů

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=510664> , 11. říjen 2007

Dalším faktorem, který ohrožuje lidské životy, jsou nášlapné miny. V roce 2005 zabily miny v Kolumbii 1100 lidí, což bylo uvedený rok nejvíce ze všech států světa.¹⁶²

Nejvýznamnější událostí, která zahýbala děním v celé Latinské Americe, byla tzv. Andská krize. V březnu roku 2008 vyplynula na povrch informace, že FARC chtěla koupit 50 kg uranu, což naznačuje její „vyšší cíle“...Podle dokumentu nalezeného v táboře rebelů hodlali povstalci z uranu vyrobit bombu. Další věc, kterou dokumenty ukazují, bylo financování guerilly Hugo Chávezem. Ten měl na jejich konto převést 300 milionů dolarů.¹⁶³

Další spor v regionu vyvolala Kolumbie poté, co zaútočila na levicový povstalecký tábor na území Ekvádoru bez jeho vědomí. Olej do ohně přidal i sám Ekvádor. Podle Kolumbie tajně jednal s guerillami. Ekvádorský prezident Rafael Correa se proti těmto výrokům ohradil s tím, že mu šlo pouze o propuštění čtyřiceti politických rukojmích, že se mu již téměř podařilo vyjednat propuštění dvanácti z nich a že Kolumbie o těchto jednáních věděla.¹⁶⁴ Ekvádor a jeho tradiční spojenec Venezuela rozestavěly podél kolumbijské hranice své vojáky. Hlavním důvodem jejich rozmístění bylo kolumbijské porušení mezinárodního práva o překročení hranic (poškozen byl Ekvádor).¹⁶⁵ Tento krok navíc podpořily Argentina, Nicaragua, Mexiko, Chile a Peru. Za Kolumbii se tradičně postavily USA.¹⁶⁶ Do role prostředníka mezi znesvářenými stranami se samo navrhlo Španělsko, tento návrh byl oběma stranami přijat.

Situace byla poměrně vážná, jak daleko bylo od války, si netroufám soudit. Nicméně sedmidenní krize skončila usmířením na summitu v Dominikánské republice 7. března 2008. Zpočátku negativní atmosféra byla prolomena omluvou Kolumbie za vniknutí na území Ekvádoru¹⁶⁷ a nakonec se všichni usmívali a přátelsky objímali. Uvidíme, jak dlouho tento stav vydrží...

9 VÝSLEDKY PRÁCE

Cílem této práce bylo zmapovat situaci v Kolumbii takovým způsobem, aby i čtenář, který o problematice nic netuší, byl schopen po přečtení práce přibližně vysvětlit a pochopit příčiny situace v kolumbijské společnosti. Měl by také být schopen orientovat se v základních pojmech, jako jsou kartely nebo guerilla. Jak to přesně bylo s Gaitánovou vraždou se mi vyřešit nepodařilo, ale to se nepovedlo ještě nikomu. Co mě, přiznám se, překvapilo, byla vážnost situace v Kolumbii. Tu jsem alespoň částečně pochopila po rozhovoru s kolumbijským emigrantem. Z pohledu člověka, který si něco zlého prožil, se dá někdy vyčíst více než z knih.

K řešení situace by dle mého názoru přispělo znovuotevření vyšetřování vraždy J. E. Gaitána a především odsouzení lidí, zodpovědných za vraždy na obou stranách. Není vhodné, aby vláda ignorovala zmizení tolika členů legální politické strany Unión Patriótica. Pokud se nemá podle etiky a zákonů chovat vláda, pak kdo?

Tato práce má dále za úkol seznámit čtenáře s poměry v Kolumbii v **českém jazyce**.

---

¹⁶² Každou pátou obětí nášlapné miny je dítě

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=236486>, 13. září 2006

¹⁶³ ROMAN GAZDÍK - Krize v Andách: Chávez platil povstalce v Kolumbii

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=522968>, 4. březen 2008

¹⁶⁴ tamtéž

¹⁶⁵ tamtéž

¹⁶⁶ ROMAN GAZDÍK - Krize v Andách: tanky a tisíce vojáků na hranicích

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=523149>, 5. březen 2008

¹⁶⁷ ZDENĚK MIHALCO - Krize v Andách končí. Venezuela vysílá diplomaty

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=523422>, 7. březen 2008

10 ZÁVĚR

Na národu, který žil pod nadvládou někoho jiného, se tato skutečnost vždycky podepíše. Představuji si to jako averzi jedince vůči vlivům, které se ho snaží dirigovat a jako vůli více prosazovat své názory. S Kolumbií bylo manipulováno za dob španělské nadvlády a svým způsobem i v éře banánových společností z USA. Tím častější jsou tendence bránit se a bojovat za svůj ideál.

Když kolumbijský „ideál“ v Gaitánově podobě padl, spousta lidí propadla deziluzi a nihilismu, ačkoliv dodnes existují jedinci, kteří svůj boj nevzdali a i za cenu nepříznivých podmínek stále bojují a odmítají poslušnost vládě. Problémem je, že dochází k takové degeneraci společnosti, že své problémy neumí řešit jinak, než násilím. To je pro ni běžnou složkou života.

Co se politiky týče, tak si myslím, že „fanatická“ politická bipolarita již není v módě. Ve společnosti najdeme stále více případů společných vlád opozičních stran. V dnešní Kolumbii se už neřeší, zda je někdo liberál, nebo konzervavec. Politické strany nehrají takovou roli jako v první polovině 20. století. Teď hraje roli pouze otázka: Jsi s vládou, nebo proti ní?

Gaitán měl, má a vždycky bude mít pro Kolumbii význam. Měl ho v tu chvíli, kdy chtěl zkusit odvrátit politiku Kolumbie od USA a prosadit do čela společnosti pracující vrstvy. Tím dával naději lidem, pro které byl život jen celodenní dřinou za ubohý plat. A to nejen jim, ale i dalším, kteří věřili ve spravedlivější společnost. Význam má i dnes, třeba v podobě svých běžně užívaných citací. Nejvýznamnější z nich je tato:

„ *El pueblo unido jamás será vencido* “¹⁶⁸

„ Spojený lid nebude nikdy poražen!“

To, že má vražda J.E.Gaitána podíl na současné situaci v Kolumbii, je podle mého názoru nezpochybnitelné.

„...nevysvětluje se, jak ve skutečnosti 9. duben 1948 neodčinitelně zatočil s osudem našeho národa. Taktéž se zapomíná na význam událostí, které se staly o dva roky dříve, kdy se k moci dostali zpět konzervativci, kvůli liberálním skandálům a také proto, že se liberální jednota rozdělila na směr mírně směřující ke konzervatismu a na populisticky laděné Gaitanisty. Kdyby se liberální republika nerozdělila a kdyby Gaitána nezabili, země by pokračovala ve více či méně klidném řečišti svobody...“¹⁶⁹

Svůj význam bude mít i v budoucnu. Je to zkrátka dějinný mezník, který se nedá vzít zpět a budoucnost lidí v Kolumbii ovlivní.

Co by mi nyní jako občanovi Kolumbie hrozilo? Vláda by si o mně mohla myslet, že pomáhám partyzánům, a proto mě popraví. Zabijí mě polovojské oddíly, protože si myslí, že mám levicové sklony. Unese mě a následně zabije nebo propustí FARC, propuštění závisí na zaplacení výkupného. Když budu mít „štěstí“, šlápnu na minu.

---

¹⁶⁸ původem chilská písnička, citaci proslavil Jorge Gaitán; RACINI ALEXÁNDER - 60 años del asesinato de Jorge Eliécer Gaitán <http://alexanderracini.obolog.com/60-anos-asesinato-jorge-eliecer-gaitan-75970> , 11. duben 2008

¹⁶⁹ JORGE RESTREPO (novinář deníku EL TIEMPO) - Cuando el país se torció http://www.eltiempo.com/opinion/columnistas/jorgerestrepo/ARTICULO-WEB-NOTA_INTERIOR-4075401.html

Řešení problémů se zdá být v nedohlednu. Situace je až příliš složitá. Ale co kdyby CIA odtajnila své dokumenty, provedlo by se řádné vyšetřování a viníci Gaitánovy vraždy by byli potrestáni? Případ Gaitán se smetl se stolu s naivní myšlenkou, že se na něj zapomene, a od té doby trvá násilí v Kolumbii. Problémy by se měly řešit od prvopočátku. Možná by se po objasnění této vraždy něco změnilo...

11 SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Bibliografie:

BARTEČEK IVO: Ibero – Americana Pragensia, 1987, 269 s.

BARTEČEK IVO: Ibero – Americana Pragensia, 1989

GOMÉZ SERRANO, LAUREANO: El control constitucional en Colombia: Evolución histórica, UNAB 2001, 250 pág.

KLÍMA JAN: Přehled dějin Latinské Ameriky, 1. vydání, Hradec Králové – Gaudeamus, 1996, 131 s.

PEČÍNKA PAVEL: Od Guevary k Zapatistům, Doplněk, Brno 1998, 264 s.

PEROZZO CARLOS: Forjadores de Colombia Contemporánea, Jorge Eliécer Gaitán, Bogotá 1986

POLIŠENSKÝ JOSEF a kol. Střediska iberoamerických studií Univerzity Kalovy: Dějiny Latinské Ameriky, Praha - Svoboda, 1979, 829 s.

SERRANO CADENA, ROSSO JOSÉ: Šach mat, přeloženo Šárka Holišová, Mladá fronta 2005, 160 s.

Články:

Testimonios de los protagonistas, časopis: La Tadeo. č. 56 (leden - březen 1998)

Filmografie:

MICHEL NOLL, filmový dokument: Polické vraždy – Jorge Gaitán, Francie 2006, 52 min. originální název: ASSASINATS POLITIQUES – La fin d'un rêve colombien – L'assassinat occulté de Jorge Eliécer Gaitán

Webové stránky:

Conquista de Colombia – Conquista del territorio,
<http://www.todacolombia.com/conquista.html>

JOHANNES W. de WEKKER – La Gran Colombia, http://www.simon-bolivar.org/bolivar/gran_colombia.html, duben 2003

Constitución política de los Estados Unidos de Colombia de 1863,
<http://www.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/07030730122947295209079/index.htm>

AD. F. BANDELIER – Colombia, <http://www.newadvent.org/cathen/04121b.htm>

Jorge Eliécer Gaitán/ 'El Caudillo del Pueblo',
http://www.partidoliberal.org.co/root/index.php?option=com_content&task=view&id=1020&Itemid=16

IVÁN MARÍN TABORDA – Gaitán, Jorge Eliécer
<http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/gaitjorg.htm>, říjen 2007

Tiempos de paz, <http://www.museonacional.gov.co/paz3.html>

Historia, <http://www.teatrojorgeeliecer.gov.co/historia.php>

JAVIER OCAMPO LÓPEZ – Turbay, Gabriel
<http://www.lablaa.org/blaavirtual/biografias/turbgabr.htm>, říjen 2007

ENRIQUE SANTOS MOLANO - El día que mataron a Gaitán,
<http://www.banrep.gov.co/blaavirtual/revistas/credencial/marzo2006/abril.htm>, březen 2006

GLORIA GAITÁN – Carta abierta al Presidente Lucio Gutiérrez,
<http://www.llacta.org/organiz/coms/com487.htm>, únor 2004

Recuerdos del día en que ardió Bogotá
http://www.eltiempo.com/tiempoimpreso/edicionimpresa/politica/2008-04-09/ARTICULO-WEB-NOTA_INTERIOR-4085619.html, 8. duben 2008

LUIS TREJOS - Bogotazo del 9 de Abril de 1948 – El Magnicidio del Caudillo
<http://bitacorasdebogota.blogspot.com/2007/04/bogotazo-del-9-de-abril-de-1948-el.html>

DANIEL SAMPER PIZANO - Who killed Jorge E. Gaitan?
<http://www.icdc.com/~paulwolf/gaitan/elnuevoherald15oct2000.htm>, říjen 2000

La violencia que generó más violencia,
<http://www.colombia.com/especiales/2002/farc/historia/>

LIZ HARPER - Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)
http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_farc.html, květen 2002

FARC remonta sus orígenes a la República de Marquetalia
http://pan.starmedia.com/noticias/pazcolombia/farc_134987.html, 17. květen 2005

LIZ HARPER - United Self-Defense Forces of Colombia (AUC)
http://www.pbs.org/newshour/bb/latin_america/colombia/players_auc.html, září 2002

Presidentes Colombianos
<http://www.lablaa.org/blaavirtual/ayudadetareas/poli/poli73.htm>

SECRETARY-GENERAL CALLS AGAIN FOR IMMEDIATE
RELEASE OF ALAN JARA ON SECOND ANNIVERSARY
OF KIDNAPPING IN COLOMBIA
<http://www.unis.unvienna.org/unis/pressrels/2003/sgsm8779.html>, 15. červenec 2003

The former senator Jorge Eduardo Géchem, who was released by the FARC
<http://poorbuthappy.com/colombia/post/the-former-senator-jorge-eduardo-gchem-who-was-released-by-the-farc/>, únor 2008

Kolumbijci osvobodili Bétancourtovou mistrným trikem
<http://www.novinky.cz/clanek/144041-video-kolumbijci-osvobodili-betancourtovou-mistrnym-trikem.html>, 3. červen 2008

SIMONE RADAČIČOVÁ - Ingrid Bétancourt: 1000 dní v zajetí
<http://www.blisty.cz/art/20764.html>, 22. listopad 2004

JEREMY McDERMOTT - Colombia's rebels: A fading force?
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/7217817.stm>, únor 2008

ROMAN GAZDÍK - Kolumbie se hádá, zda platit miliony vrahům z FARC
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=523882>, 13. březen 2008

ROMAN GAZDÍK – Nejstarší partyzán světa je mrtev. Zvládne mír?
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=606347>, 26. květen 2008

"Yo fui el creador de los Pepes" http://www.semana.com/wf_InfoArticulo.aspx?IdArt=54972,
27. červen 1994

V Kolumbii složilo zbraně téměř 31 000 pravicových povstalců
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/clanek.phtml?id=178324>, 16. červen 2006

Las 'Águilas negras', grupo conformado por desmovilizados de las autodefensas, ya azotan 5 regiones http://www.eltiempo.com/conflicto/noticias/ARTICULO-WEB-NOTA_INTERIOR-3306783.html,
31. říjen 2006

The life and death of Pablo Escobar <http://www.cocaine.org/colombia/pablo-escobar.html>

STEVE GRANT - Pablo Escobar? unquenchable savagery and a big fat spliff
<http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/reviews/killing-pablo-by-mark-bowden-752803.html>, 25. červen 2001

ROMAN GAZDÍK - Chávez zkouší novou roli spasitele rukojmích
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=513209>, 6. listopad 2007

ROMAN GAZDÍK - Kolumbie odvolala Cháveze z jednání o zajatcích
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=514626>, 22. listopad 2007

ROMAN GAZDÍK - Případ Betancourtová: Proč video nepřinesl Chávez?
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=515371>, 30. listopad 2007

ROMAN GAZDÍK - Francie slíbila poskytnout azyl kolumbijským partyzánům
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=601049>, 30. březen 2008

ROMAN GAZDÍK - Kolumbie překazila guerillám únos synů prezidenta
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=516618>, 14. prosinec 2007

ROMAN GAZDÍK - Kolumbijské guerilly předají Chávezovi tři rukojmí
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=516969>, 19. prosinec 2007

Nález deníku odhalil realitu života mezi povstalci
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=500805>, 7. září 2007

VENDULA KŘÍŽOVÁ - Bush: Kolumbie, měj mě ráda. Zaplatím
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/clanek.phtml?id=376428>, 12. březen 2007

ROMAN GAZDÍK - Kolumbijští vojáci popravují stovky venkovanů
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=510664>, 11. říjen 2007

Kolumbie částečně zrovnoprávnila homosexuální páry
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/clanek.phtml?id=448462>, 15. červen 2007

ROMAN GAZDÍK - Chiquita zaplatila pokutu. Za financování teroristů
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=508285>, 19. září 2007

Každou pátou obětí nášlapné miny je dítě
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=236486>, 13. září 2006

ROMAN GAZDÍK - Krize v Andách: Chávez platil povstalce v Kolumbii
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=522968>, 4. březen 2008

ROMAN GAZDÍK - Krize v Andách: tanky a tisíce vojáků na hranicích
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=523149>, 5. březen 2008

ZDENĚK MIHALCO - Krize v Andách končí. Venezuela vysílá diplomaty
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=523422>, 7. březen 2008

JORGE RESTREPO (novinář deníku EL TIEMPO) - Cuando el país se torció
http://www.eltiempo.com/opinion/columnistas/jorgerestrepo/ARTICULO-WEB-NOTA_INTERIOR-4075401.html

Historia de Colombia <http://www.udistrital.edu.co/colombia/historia/conservadora.php>

RACINI ALEXÁNDER - 60 años del asesinato de Jorge Eliécer Gaitán
<http://alexanderracini.obolog.com/60-anos-asesinato-jorge-eliecer-gaitan-75970>, 11. duben 2008

Authorities Arrest Suspected Companion of Gaitan's Killer –
<http://www.icdc.com/~paulwolf/gaitan/wieland31aug1948.htm>, 31. srpen 1948

SAN JUAN DE PASTO - Se conmemoran sesenta años del Bogotazo muerte e incertidumbre que enlutó a un país <http://www.diariodelsur.com.co/abril/6/10.php>, 6. duben 2008

12 SEZNAM PŘÍLOH

Část obrazová:

- Příloha č. 1:** La Gran Colombia (1824)
Příloha č. 2: República de Nueva Granada (1832)
Příloha č. 3: Estados unidos de Colombia (1863)
Příloha č. 4: República de Colombia (1886)
Příloha č. 5: Kolumbie (dnes)
Příloha č. 6: Jorge Eliécer Gaitán
Příloha č. 7: S dcerou Glorií
Příloha č. 8: Gloria Gaitán
Příloha č. 9: Gaitán jako řečník
Příloha č. 10: Gaitán a jeho heslo „do útoku!“
Příloha č. 11: Gaitán na operačním sále
Příloha č. 12: Gaitánovo mrtvé tělo
Příloha č. 13: Místo Gaitánova pomníku
Příloha č. 14: Gaitánův pomník, místo jeho smrti
Příloha č. 15: Detail pomníku
Příloha č. 16: Davy v ulicích dne 9. 4. 1948
Příloha č. 17: Hořící tramvaj při Bogotazu
Příloha č. 18: Juan Roa Sierra, v levém horním rohu jeho portrét, detail je jeho vláčené tělo
Příloha č. 19: Manuel Marulanda, zakladatel FARC
Příloha č. 20: Vlajka FARC
Příloha č. 21: Logo AUC
Příloha č. 22: Pablo Escobar, vůdce kartelu z Medellín
Příloha č. 23: Schéma vztahů jednotlivých složek konfliktu
Příloha č. 24: Álvaro Uribe, kolumbijský prezident
Příloha č. 25: Ingrid Bétancourt v zajetí

Rozhovory:

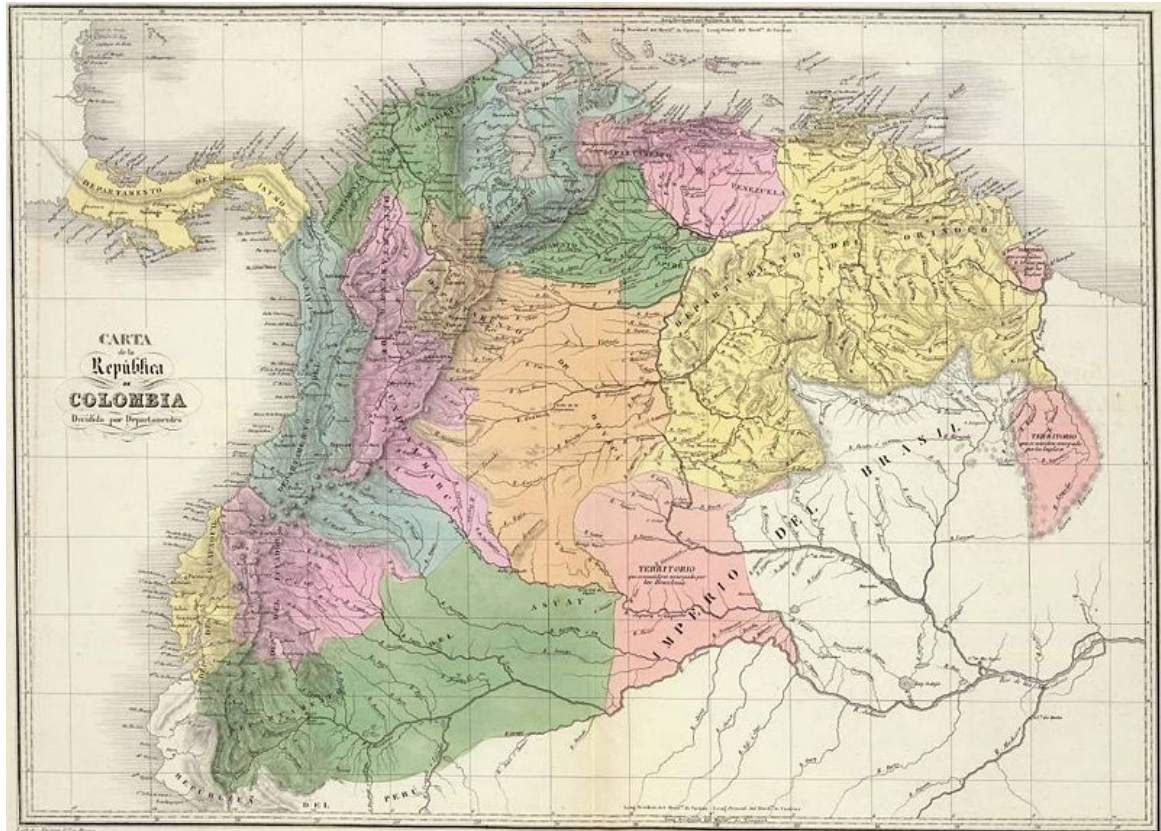
- Příloha č. 26:** Rozhovor s panem Mariem Forerem, kolumbijským emigrantem
Příloha č. 27: Rozhovor s Javierem Salazarem, bývalým radním

13 PŘÍLOHY

Část obrazová:

Příloha č. 1:
La Gran Colombia (1824)

Zdroj: <http://www.davidrumsey.com>

Příloha č. 2:

República de Nueva Granada (1832)

Zdroj: <http://www.lablaa.org/blaavirtual/revistas/credencial/enero1992/enero1.htm>

Příloha č. 3:

Estados unidos de Colombia (1863)

Zdroj: <http://www.lablaa.org/blaavirtual/revistas/credencial/enero1992/enero1.htm>

Příloha č.4:
República de Colombia (1886)

Zdroj: <http://www.lablaa.org/blaavirtual/revistas/credencial/enero1992/images/imagen8.jpg>

Příloha č. 5:
Kolumbie (dnes)

Zdroj: http://www.questconnect.org/images/m_colombia_politico.jpg

Příloha č. 6:
Jorge Eliécer Gaitán

obrázek poskytl Andrés Guerrero

Příloha č. 7:
S dcerou Glorií

Zdroj: <http://www.latinamericanstudies.org/bogotazo/gaitan-7.jpg>

Příloha č. 8:
Gloria Gaitán

obrázek poskytl Andrés Guerrero

Příloha č. 9:
Gaitán jako řečník

fotografii poskytl pan Andrés Guerrero

Příloha č. 10:

Gaitán a jeho heslo „do útoku!“

fotografii poskytl pan Andrés Guerrero

Příloha č. 11:

Gaitán na operačním sále

Zdroj: <http://www.latinamericanstudies.org/bogotazo/gaitan-7.jpg>

Příloha č. 12:

Gaitánovo mrtvé tělo

Zdroj: <http://www.latinamericanstudies.org/bogotazo/gaitan-7.jpg>

Příloha č. 13:

Místo Gaitánova pomníku

fotografii poskytl pan Andrés Guerrero

Příloha č. 14:

Gaitánův pomník, místo jeho smrti

fotografii poskytl pan Andrés Guerrero

Příloha č. 15:

Detail pomníku

„Zde padl
Jorge Eliecer Gaitán
vůdce lidu“

fotografii poskytl pan Andrés Guerrero

Příloha č. 16:

Davy v ulicích dne 9. 4. 1948

Zdroj: <http://www.icdc.com/~paulwolf/gaitan/gaitanbogotazo.htm>

Příloha č. 17:

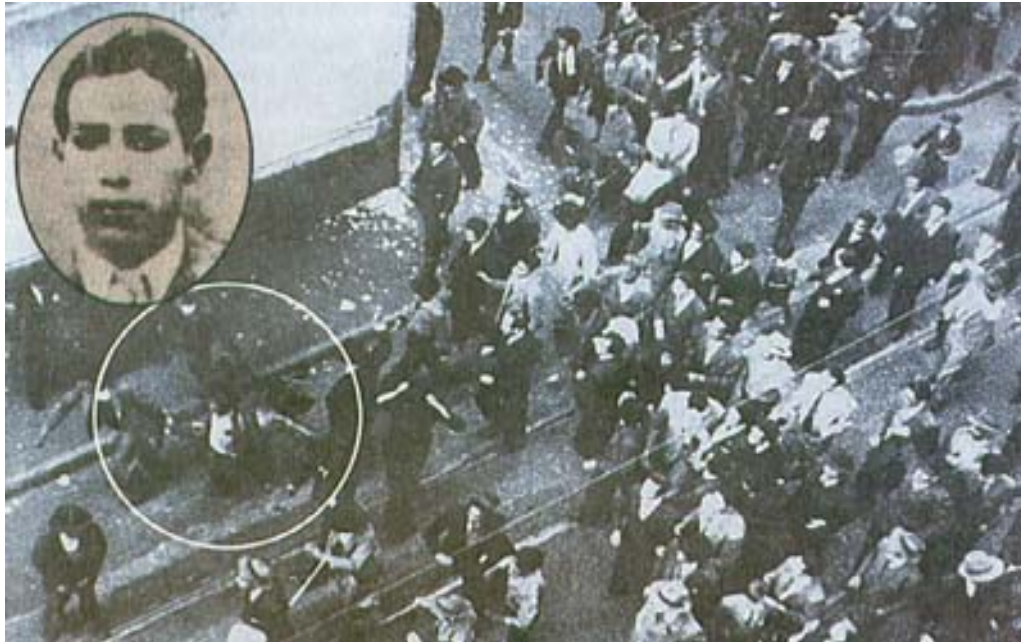
Hořící tramvaj při Bogotazu

Zdroj: <http://html.rincondelvago.com/files/0/3/3/000640330.jpg>

Příloha č. 18:

Juan Roa Sierra, v levém horním rohu jeho portrét, detail je jeho vláčené tělo

Zdroj: <http://www.lablaa.org/blaavirtual/revistas/credencial/enero1993/images/imagen16.jpg>

Příloha č.19:

Manuel Marulanda, zakladatel FARC

Zdroj: http://estaticos01.cache.el-mundo.net/el-mundo/imagenes/2007/09/19/1190161266_0.jpg

Příloha č. 20:
Vlajka FARC

Zdroj: <http://www.sekuritaci.cz/images/clanky/farc.jpg>

Příloha č. 21:
Logo AUC

Zdroj: <http://www.sekuritaci.cz/images/clanky/AUC.jpg>

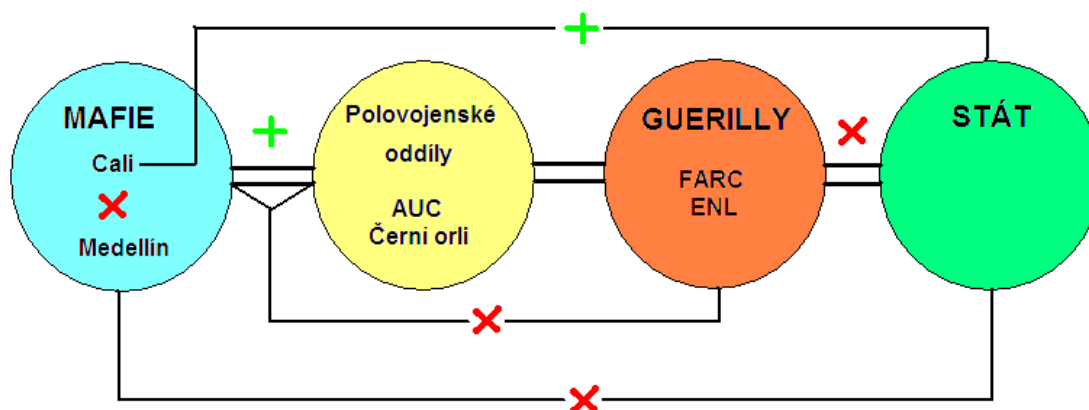
Příloha č. 22:
Pablo Escobar, vůdce kartelu z Medellín

Zdroj: <http://www.nyu.edu/classes/keefe/ww1/escobar>

Příloha č. 23:

Schéma vztahů jednotlivých složek konfliktu

Vyrobeno autorkou v programu malování na základě poznatků z literatury (ROSSO JOSÉ SERRANO CADENA, 1999: Šach mat, přeloženo Šárka Holišová, Mladá fronta 2005) a této ročníkové práce

Příloha č. 24:

Álvaro Uribe, kolumbijský prezident

Zdroj: http://www.solarnavigator.net/geography/geography_images/Columbia_Alvaro_Uribe_president.jpg

Příloha č. 25:
Ingrid Bétancourt v zajetí

Zdroj: http://www.francebourse.com/filer/news/5804_afp_ingrid_betancourt_detenue_par_les_farc.jpg

Rozhovory:

Příloha č. 26:

Rozhovor s panem Mariem Forerem, kolumbijským emigrantem

Pana Forera jsem poznala v roce 2005, kdy jsem začala se studiem španělštiny v jazykové škole na Obchodní akademii v Liberci. Pan Forero byl tehdy mým učitelem. To, že přijel z Kolumbie až k nám, mě velmi zaujalo...Netušila jsem, že o tři roky později budu mít příležitost zeptat se na vše, co mě zajímalo.

Sešli jsme se v kavárně, 10. dubna 2008. Nejprve jsme se bavili o neformálních věcech, protože za rok mého působení ve zmíněné jazykové škole se z nás stali přátelé. Poté jsme postupně přešli k mým předem připraveným otázkám, které jsem upravovala nebo doplňovala během rozhovoru.

- **Nejprve mi řekni něco o sobě. Jaký je tvůj vztah k politice?**

Pracuji v nemocnici na oddělení hematologie jako lékař. Moje druhá práce je vyučování španělštiny...Můj otec byl politickým aktivistou, radním a také poslancem kolumbijské opozice. Takže i já jsem byl celý život obklopen politikou. U nás doma to byla stále politika a politika...

- **Proč ses rozhodl emigrovat? Jak dlouho jsi o tomto kroku přemýšlel? Proč zrovna do ČR?**

Můj otec byl komunist a on věděl jak to všechno je...no...a...V roce 89 byl zabit, a proto se už nemůžu vrátit do Kolumbie. Proto jsem se rozhodl emigrovat.

- **Emigroval jsi tedy až po jeho smrti**

Ne, to bylo ještě předtím...To napětí v Kolumbii bylo tak obrovské, že se to nedalo snést. V roce 85 jsme žili rok a půl v Německu. Pak jsem se vrátil domů, protože jsme si řekli, že jsme Kolumbijci, že je to naše země a budeme žít doma. Ale bohužel...Bylo to tam hrozné, skutečně hrozné... a potom jsem jel znovu pryč, protože jsem dostal v Čechách stipendium. Tak jsme v roce 88 odjeli a v roce 89 byli rodiče zabiti tam v Kolumbii. Kvůli tomu, že byli komunisté.

Ona se totiž v 80. letech vytvořila nová politická strana, aby byli partyzáni organizováni i politicky, aby vládě neprošlo všechno, co chce. Taky to byla snaha, aby partyzáni přestali bojovat a patřili k demokracii. Tato strana nese název Unión Patriótica (UP). Její příslušníci byli zabiti. Je vidět, že ti levičáci se snažili vzdát partyzánské války. Místo toho byli zabiti. Postupně, ale systematicky. A to je na tom to nejhorší. Kdyby byli všichni zabiti při nějaké manifestaci, kde by padla bomba, tak je to hrozné, ale že takhle zabijí někoho každý den, tak to je ostuda.

- **Tito lidé byli zabiti vládou?**

Ne... Takovými jednotkami, těm se říká *paravojenské jednotky* (paravojenský = polovojenský). Ty jsou obvykle míchány s vojskem a mafii. Existuje žaloba na kolumbijský stát, ale ten ji nechce akceptovat. Říká, že ti lidé byli prakticky měščí partyzáni. Ale to nebyli žádní partyzáni, byli to lidé z parlamentu. Můj otec byl poslanec. Demokraticky zvolený.

- **Stát tyto polovojenské jednotky, jako byla např. AUC, podporuje?**

Stát je přímo nepodporuje, ale nereaguje na to, že padli lidé z opozice. Pro vládu to bylo lehké, nechat zavraždit ty lidi, a tím ztratit své oponenty a špinavou práci nechat na někom jiném. Místo toho, aby normálně vyhráli ve volbách... Za vraždy opozice je odsouzeno jen málo lidí. Na Kolumbii je vyvíjen tlak, aby řešila násilí v zemi. Např. Demokratická strana USA... Pan Obama nechce, aby vznikla nějaká vlna odporu mezi Kolumbijci a Spojenými státy a snaží se, aby byly objasněny vraždy příslušníků opozice obecně. Mezi vraždy opozice patří i vražda Gaitána. A jestli tohle všechno, co se dneska děje, má spojitost s jeho vraždou? Tak to má... Každý historik to potvrdí.

- **Dobře, zeptám se tě tedy na události z 9. 4. 1948. Jak to bylo s Gaitánovou vraždou? Slyšela jsem, že existuje podezření, že je v tom zapletená i CIA.**

Ne, to ne. Jeho nechala zabít kolumbijská vláda. Potřebovali ho odstranit, protože Gaitán byl pro ně hrozba. Kdyby byl prezidentem, vláda by musela přestat se svými korupčními manévry. A to si vládnoucí třída samozřejmě nenechala líbit, to by pak rozhodně nemohla tolik profitovat jako doposud. Byl pro ně prostě překážka. Je to politická vražda. Také se říká, že ho nechal zavraždit Fidel Castro. Touto dobou byl v Bogotě a dle této teorie chtěl v Kolumbii vyvolat vzpuru. Proto prý nechal zavraždit Gaitána, protože věděl, že se vzbouří lidské masy a on je pak bude moci použít jako zbraň a lehko je ovládat. Ale tehdy byl Castro ještě politicky nevyzrálý. Byl to student a v tomto období byly po celé Latinské Americe nepokoje. Této teorii bych nevěřil...

- **Jak to tedy bylo s vrahem, našel se?**

Říká se, že to byl Juan Roa Sierra. Oficiální vyjádření existuje, ale teorie tomuto prohlášení ve spoustě věcí odporuje. Mohl ho zabít to ano, ale kdo za tou vraždou stál, tak to byla určitě vláda.

- **Z čeho vznikly levicové guerilly?**

Právě když byl zabitý Gaitán, to bylo v roce 48, tehdy začaly boje liberálů. Mezi lidmi rozšířená verze o vraždě tedy byla taková, že ho nechala zavraždit konzervativní vláda. Samozřejmě liberálové se začali bránit, protože jim zabili jejich vůdce a vytvořily tzv. autodefensy¹⁷⁰. To byli většinou chudí nespokojení zemědělci. Po vraždě Gaitána přišla národní deprese. Moji rodiče žili v oblasti, kde působily partyzánské jednotky, kterým se dnes říká FARC. A to byla ta oblast Marquetalia atd. Tyto jednotky měly snahu se organizovat. A co

---

¹⁷⁰ sebeobránná hnutí

dělala vláda? Začala je bombardovat. Všechno to obsadila vojskem. A od této doby trvá násilí v Kolumbii dodnes.

- **Takže nejprve vznikly skupiny odporu proti vládě a na tyto skupiny vláda vojensky zaútočila a FARC vznikla až po útoku vlády.**

Ano tak to bylo. FARC vznikala po vraždě Gaitána, to se ale ještě nejmenovali FARC, to až časem, když splynula s více radikálními celky. Na počátku to byla prostě jen obrana, nebyli komunističtí. Tyto myšlenky přijali až po asimilaci radikálních spolků a následně je začala komunistická strana podporovat.

- **Komunisté se k nim tedy hlásí...**

Ano, ano...to bylo jako na Kubě. Když dělal revoluci Fidel Castro, tak to nebyl žádný komunista nebo něco takového...Jen chtěl, aby Američani odešli pryč, aby vznikl nějaký lepší systém. Ale když nastala blokáda Kuby ze strany Ameriky, tak museli nějak přežít. Připojení ke komunistům bylo řešením. A tohle je to samé. FARC pak měly komunistickou podporu a byly komunisticky vedeny.

- **Kdybich se teď chtěla připojit k nějaké guerille, jakým způsobem bych to měla udělat?**

Ano, tak jezdí tam lidi...Třeba ze Švédska. Těžké není připojit se k partyzánům, to opravdu ne, těžké je to přežít. Podmínky tam opravdu nejsou dobré. Oni někdy chodí čtyřicet hodin denně, aby vojsko nechytilo jejich stopu. Ale jak říkám, sehnat kontakt není problém. Copak, chceš se přidat?... (směje se)

- **Jak hodnotíš politiku prezidenta Uribeho? Stojíš za jeho názory?**

Jeho otec byl jeden z vůdců polovojenských útvarů a byl zavražděn. Proto prosazuje tvrdou ruku. Chce všechny partyzány z Kolumbie vyhnat, ale to je nemožné. To by musel vyhnat ohromnou spoustu lidí. Problém násilí je tu už přes 50 let a nikdo před ním ho vyřešit nedokázal, nicméně on tvrdí, že vojsko to dokáže, že může partyzány zdemolovat. Ale to je větší prohloubení problému. To, co my potřebujeme, je mír...

- **Myslíš si, že kolumbijská média jsou objektivní?**

Myslím, že i noviny mají svoje zájmy. Majitel si stejně diktuje, o čem se bude psát a jak se o tom bude psát. Ne všechno nechají autorům vytisknout. Nicméně hlavní noviny jsou provládni.

- **Jak často jezdíš domů?**

Naposledy jsem tam byl před deseti lety. Bylo to těžké na psychiku. Tam už totiž nebyli ti stejní lidé, které jsem tam nechal. Proto jsem taky strávil první den na hřbitově...Je běžné,

že každý den někoho zabijí. Bylo to hrozné. Nebyli tam rodiče, přátelé, lidé, které znáte odmala...Byli tam jen lidi, které jsem neznal. No...hrozné, hrozné.

- **Jak dlouho ti trvalo naučit se česky?**

(směje se)...Já nemluví česky...Napiš tam: mluvící Tarzan (mimořádně, česky mluví téměř plynule).

- **Pokud se dobře pamatuješ, máš děti... Jak jim to jde ve škole? Mají problém s češtinou? Přístupují k nim čeští spolužáci s odstupem?**

Dobře. To je vše v pohodě. Teď měl syn vyznamenání. Čeština je taky v pořádku. A co se týče toho chování spolužáků, tak je pravda, že předtím měly nějaké potíže, ale teď se to srovnalo. Nebo spíš si to už řeší samy, ke mně už to nechodí. Ale když se jim někdo směje třeba „ty jsi černá“, tak holka mu řekne: „ty jsi bílá, no a co...“ A je to.

- **Udržuješ nějaké kolumbijské tradice? Snažíš se o to, aby tvoje rodina nezapomínala na to, odkud pochází?**

Ne, to ne... Já na tradice moc netrpím. I když tradice mají být. Ale ty kolumbijské neudržíme...Děti jsou tu doma.

- **Jaké jsou mezilidské vztahy v Kolumbii?**

(přemýšlí)...Já jediné co si pamatuji teďka...Moje matka byla strašně temperamentní, vždycky říkala, co si myslí. A tak na ulici rozhlašovala své politické názory a měla potřebu pořád o nich diskutovat. Věděli jsme, že naši sousedé jsou z jiné strany než my, ale pořád jsme byli sousedi a stále jsme si vzájemně pomáhali. Když děcko mělo teplotu i v jiných případech. Vztahy tam byly rozhodně pěkné. Lidi byli pracovití, poctiví.

- **Srovnej prosím českou a kolumbijskou kulturu...vztah k historii, k hudbě, k náboženství, k rodině, k umění obecně...**

Tam jsou tradice a víra mnohem vášnivější. Je to pro nás víc důležité. Kultura, hudba, tanec...To se u nás více podporuje, více se oslavuje. A důraz je ve společnosti kladen na rodinu, hlavně na tu rodinu. Rodina u nás není jen sestra, otec, matka, ale rodina to jsou ty tety, bratřenci, sestřenice z daleka a pořádají se obrovské oslavy, kdy se celá rodina dá dohromady. Rodina to je třicet, čtyřicet lidí.

- **Nyní se zaměř na státní aparát...školství, ochrana ŽP, jako lékař můžeš dobře srovnat například úroveň zdravotnictví...**

My Kolumbijci to máme dobré v tom, že i když probíhá ta válka, tak my máme evropské předky, v podstatě Španěly, takže i evropské prvky při stavbě státu. Snaha v těchto sektorech je velká a je pravda, že Kolumbie funguje. Je to kapitalistický stát a máte tam nějaký sociální základ. Je to třetí svět, ale zdravotnictví nebo vzdělání tam funguje docela dobře. Ochrana životního prostředí je hodně zanedbaná. Akorát v Bogotě teď nedávno vysadili stromy... Já neříkám, Kolumbie není špatné místo pro život, nějaká ta prosperita tam je.

- **A co policie? Mám dojem, že v ČR je trochu nedocenená... Většina lidí v ní vidí pouze toho drába, který vybírá pokuty... Je to u vás v Kolumbii jinak? Dodává pocit bezpečnosti?**

Lidé koukají na policii jako na státní aparát. Oni vědí, koho mají chránit a koho ne. Nejsou pro každého, řídí se podle zájmů vlády.

- **Jak ovlivňuje život průměrného občana kolumbijská mafie?**

Člověk se v Kolumbii snaží být nenápadný. Splynout s davem a nedělat si problémy. Musíš být na okraji zájmu, jestli chceš žít v klidu a spokojeně. Je totiž možné, že tě chytí a odvezou jako rukojmí. Obyčejní lidé z mafie nemají žádný užitek, jen bolest a ostudu, protože ostatní národy si myslí, že všichni Kolumbijci jsou jen mafiáni. A to není pravda. Tam jsou poctiví lidé a ta mafie je jen malá složka společnosti. Spousta lidí kvůli mafii emigrovalo. Ale nejdůležitější z mafiánských vůdců jsou stejně venku, těm, co jsou doma, jde o život.

- **Kdybychom byli právě v Kolumbii a já bych tě požádala o několik gramů kokainu, byl by pro tebe problém ho sehnat?**

Když jsem tam tenkrát žil, těch 18 let, tak já si nepamatuji, že bych tam viděl někoho zfetovaného. Dříve to totiž byla věc boháčů, ale teď už není problém sehnat nějaké tablety.

- **Máš pocit, že stát mafii podporuje? Do Kolumbie to přináší spoustu peněz...**

Dříve ano, ale dnes už ne. Dříve ji stát podporoval, protože polovojenské oddíly s ní také obchodovaly, ale dnes ne. Stát už nemá polovojenské skupiny přímo pod vedením. Naopak se snaží mafii vymýtit. Co se týče ekonomiky, tak ten příjem peněz vidět byl. Drogy byly vyváženy do Ameriky a dolary, to byla tvrdá měna. Mafiáni prali špinavé peníze a měli z toho byty, auta... Také investovali do infrastruktury.

- **Cítíš, že kolumbijská společnost je stále polarizovaná na konzervativce a liberály, stejně tak, jak tomu bylo v minulosti?**

Jak se Uribe teďka snaží, tak společnost je hodně radikální. Rozděluje se na ty, které sympatizují s partyzány, těch je menšina, a na ty, co podporují Uribeho a těch je většina.

- **Tato polarizace tedy není na konzervativce a liberály...**

Ne, to ne... To už není aktuální. Tyto strany už ztratily hodnotu, byly zapleteny do spousty korupčních afér, že už nejsou populární. Navíc uvnitř nejsou jednotné. Mají svá ostře radikální i umírněná křídla. Teď jsou lidé rozdělené na ty, kdo jsou s Uribem a na ty, kdo jsou proti němu.

- **A nyní trochu zpět do minulosti. Co pro Kolumbijce znamená Simon Bolívar?**

Bolívar, to byl dobrý člověk, patriot. Dal nám toho hodně, hlavně osvobození od Španělů. Byl to míšenec, který patřil k vrstvě boháčů. Chtěl, aby Španělé už dali pokoj, aby se mohla dostat k moci střední třída. A on je dokázal vyhnat...

- **Takže oblíbená postava vaší historie...**

Určitě, určitě...Je jako, no nemůže se říct jako Masaryk...Masaryk byl oproti němu čistý člověk.

- **A teď stejná otázka, ale tentokrát se vztahuje na J. E. Gaitána..**

Gaitán...No...On se hlavně proslavil tou vraždou. Kdyby ho nezabili, a byl by prezident tak by stejně nedělal nic pro nás. I když na druhou stranu on mohl být novou alternativou, protože jeho zajímali chudí lidé. Snížil by sociální rozdíly...Gaitán lidi oslovil, mluvil do nich a ukázal jim, že zdrojem celého neštěstí je špatná vláda, že Kolumbie má na to, aby se její obyvatelé měli lépe. Chtěl zlepšit podmínky, měl dobré srdce, to se pozná z toho, jak žil...Dříve byla vláda často složená z oligarchie a vždy podporovala USA. Gaitán byl v tomto nový. Například když byla prodaná Panama nebo i co se týče banánových společností. Prodej Panamy...víš, to byla naše vlast, bylo to jako prodat matku...Gaitán byl v tomto nový.

- **Jaký vývoj situace předpokládáš do budoucna? Myslíš, že se situacelepší?**

To se musí zlepšit. Už proto, že společnost je tím vším násilím tak nemocná, že pokud se něco nestane, tak nevím... Představ si třeba, že vojáci zaútočí na nepřátelskou oblast, zabijí padesát partyzánů a místo toho, aby je nechali, tak těla vyvezou do Bogoty, aby je média nafotila. To, že tam zabíjejí lidi, je zcela normální. Ještě ukazují oběti jako nějaký myslivecký úlovek. Nebo když jeden partyzán zabije druhého a jako důkaz jeho smrti přinese ruku, aby dostal odměnu za jeho vraždu...A ostatní ho ještě obdivují... „Ó, on zabil partyzána a úříz mu ruku.“ No je tohle normální? Ta společnost už je prostě nemocná. Že zemře partyzán, to je zkrátka válka, ale že ho odvezou do Bogoty na výstavu a lidi si řeknou, to je dobře, že je mrtvý... Tobě jako Evropanovi to připadá kruté, že?

- **Z toho, co mi vyprávíš...ani si to nedovedu představit...**

A vláda takovéhle manévry ještě podporuje, ale tohle už není civilizace, to je barbarství. Musí se s tím něco dělat, jinak ty lidi zešílí...Jenže vláda to násilí ještě podporuje.

- **Například?**

Třeba teď jak je ten případ s Ingrid Bétancourt. Je to bývalá kandidátka na prezidenta s francouzským státním občanstvím, kterou unesla guerilla FARC. Jenomže vláda si nepřeje, aby to přežila, protože byla velice populární a je to člověk, který už nechce bojovat (ani proti levicovým guerillám), ale chce mír. Kdyby to přežila, tak si myslím, že by se tou prezidentkou skutečně stala. Francouzská vláda ji chce samozřejmě osvobodit, je to jejich občanka. Partyzáni za ni požadují propuštění, tuším sta nebo dvou set svých vězňů, ale ne ledajakých. Mezi nimi jsou partyzáni s vysokými funkcemi. A to vláda nechce.

- **Nemáš nějaký další příklad, jak vláda podporuje násilí?**

No třeba po finanční stránce...kde je válka, tam jsou peníze. Zbraně, vojsko... I Spojeným státům se to hodí, protože prodávají do Kolumbie ohromné množství zbraní, které se rychle spotřebovávají.

- **Takže vláda USA financuje válku v Kolumbii?**

Ne vláda přímo ne, ale mocné sektory chtějí, aby to pokračovalo. Je to dobré, když se někde válčí, hlavně, že je komu to prodat.

- **Máš dojem, že dnešní guerilly na události z konce 50. let navazují? Nebo se na historii neodkazují...**

Ta doba byla dlouhá a bolestivá a bohužel ti partyzáni se zdegenerovali a ztratili původní hodnoty. Samozřejmě válka je stála peníze, a tak začali vybírat daně od lidí pěstujících koku a marihuanu na územích, která měli pod kontrolou. A pak začala degenerace té společnosti. Vidět je to i na těch partyzánech. Nejprve bránili lid proti státu a teďka je unášejí od svých rodin na tak dlouhou dobu a vidí, jak se oni i ti blízcí trápí, ale je jim to jedno. Oni drží rukojmí a stále na něco čekají. Až jim vláda propustí vězně nebo až od ní dostanou peníze. To samé polovojenské oddíly, které masakrují lidi, kteří mají jiné politické sympatie. U nich to automaticky znamená, že podporují partyzány. Takovéto události, kdy jsou lidé zmasakrováni třeba pilou, se nezkoumají. Vojsko o tom kolikrát vědělo, ale nechalo to být. To je hrozné...

- **To je asi všechno. Ale jestli máš něco, co bys k tomu chtěl dodat...**

Víš, já možná nejsem tolik objektivní... Pocházím, odkud pocházím, ale rozhodl jsem se žít mimo Kolumbii. Možná jsem zbabělý, protože bych se mohl vrátit do Kolumbie a postavit se tomu všemu. Ale nemá to cenu. To mám vzít do Kolumbie svou rodinu, aby byla v nebezpečí? Má to nějaký smysl? Jeden můj známý je taky syn levicových sympatizantů a jeho rodiče byli zabiti, tuším v roce 1996. Dneska vede žaloby na stát. Hodně dlouho žil v Bruselu. Teď je to asi čtyři, pět let, co se vrátil do Kolumbie. Doufám, že to přežije, no...

Příloha č. 27:

Rozhovor s Javierem Salazarem, bývalým radním

Kontakt na Javiera Salazara jsem získala přes Andrése Guerrera. Andrés byl jedním z těch, kteří odpověděli na můj email s prosbou o pomoc. Tenkrát mi napsal, že mi může pomoci sehnat kontakt na pár lidí, kteří v politice „chodí“. Javier Salazar je jedním z nich.

- **Kdo jsi a čím se zabýváš?**

Jmenuji se Javier Salazar a je mi 26 let. V současné době studuji politologii na Universidad del Rosario v Bogotě, v Kolumbii. Na univerzitě máme spolu s dalšími studenty skupinu s názvem Evoluce Kolumbie, která se snaží odbourat apatii, lhostejnost a nezájem studentů a kolumbijské společnosti o národní nebo kolektivní témata.

- **Tvůj přítel Andrés Guerrero mi napsal, že jsi radní za liberální stranu. Co to obnáší?**

Jak ti řekl Andrés, jsem městský radní za Liberální stranu Kolumbie. Tedy lépe řečeno byl jsem, jelikož moje období již skončilo. Tuto funkci jsem zastával v letech 2004 až 2007.

Radní reprezentuje obyvatele. Nevím, jak je to u vás v zemi, ale tady je země rozdělena na města, okresy a stát. Já působil v první správní jednotce v takovém jakoby parlamentu v lokálním měřítku. Zvolen jsem byl lidmi, ale v dalších volbách jsem již nekandidoval a to je důvod, proč již nejsem radní.

- **Gaitán je v současnosti hrdina pouze pro liberály nebo pro kolumbijský národ obecně?**

Gaitán byl vůdce, který příslušel k liberální straně. Není pochyb o tom, že pro liberály je jednou z nejvíce politicky sounáležitých osob. Bránil socialismus a nároky lidové a méně preferované společenské třídy v naší zemi. Zvládl zmobilizovat ohromné množství lidí a před tím, než ho zavraždili, se zdál být budoucím kolumbijským prezidentem.

- **Znají Gaitána i žáci základní školy? Nebo je to pouze záležitostí intelektuálů?**

Ovšemže se o Gaitánovi učí i na základní škole. Na úrovni univerzitní pak bývá Gaitán předmětem různých vědeckých rozprav a vyšetřování a vždy, když se mluví o příčinách a důvodech, proč vypuklo v Kolumbii období násilí, tak se během analýzy rozebírá postava J. E. Gaitána, speciálně pak co způsobila jeho smrt.

- **A co znamená Gaitán pro tebe?**

Nejsem zrovna fanoušek ikon a hrdinů. Nicméně ti mohu říct, že k němu cítím obdiv jako politik i jako řečník pro množství pocitů, které v lidech vyvolal a které i dnes vyvolává, když ho poslouchají nebo čtou.

- **Jak se ti jeví současná politická scéna?**

Této otázce jsem příliš neporozuměl. Nevím, jestli se mě ptáš na současnost kolumbijské politiky. Pokud ano, tak ti musím říci, že momentální vládní systém nebo vláda, jsou velmi silné a mezi téměř všemi lidmi vysoce uznávané. Nemáme příliš silný systém politických stran a lidé se ve stranách registrují velice málo. Dále nacházím pozitivní změny v postoji kolumbijské společnosti (nejspíše ve vztahu k politice), což by mohlo vést k vyřešení našich problémů. Máme vážné problémy s násilím, způsobeným přítomností guerill a polovojenských oddílů hlavně je pro nás obtížné řešit situaci, protože do toho všeho ještě vstupuje obchod s narkotiky, který podporuje již zmíněné skupiny a nedovoluje, aby jejich problematika byla pouze otázkou síly nebo dialogu.

- **A nyní pokud je něco, co bys mi chtěl sdělit...**

Jednoduše ti pomáhám proto, že rád pomáhám lidem, že jsi kamarádka mého přítele a aby ses i nadále zajímala o naši zemi.

Děkuji velmi mnoho, Javier Salazar